Ontvangen van Peter van Vliet, Nootdorp.

RSV

Rijn-Schelde-Verolme

Verslag over het jaar 1975

Inhoud

Blz.

1 **Raad van commissarissen en raad van bestuur**

3 **Belangrijke gegevens**

4 **Bericht van de raad van commissarissen aan aandeelhouders**

5 **Verslag van de raad van bestuur**
5 Algemene situatie en vooruitzichten
6 Financiën
9 Divisie scheepsbouw
12 Divisie scheepsreparatie
14 Divisie marine, scheepsmachinebouw en elektrotechniek
16 Divisie machine- en apparatenbouw
19 Herstrukturering en organisatie
21 Personeel

22 Indeling bedrijven naar divisies

24 **Gekonsolideerd vermogensoverzicht**

25 **Gekonsolideerd resultatenoverzicht**

37 **Vennootschappelijke balans**

40 **Accountantsverklaring**

Rijn-Schelde-Verolme
Machinefabrieken en Scheepswerven N.V.
Oostmaaslaan 59-65
Rotterdam

Postbus 1425
Telefoon 010-142811
Telex 23652
Handelsregister Rotterdam
nr 108390

Rijn-Schelde-Verolme

Verslag over het jaar 1975

Raad van commissarissen

dr. J. de Vries	Voorzitter
drs. J. W. de Pous	Vice-voorzitter
W. Thomassen	Vice-voorzitter
drs. P. C. W. M. Bogaers	
dr. J. R. M. van den Brink	
M. Eijkenaar	
J. H. Jansma	
prof. dr. ir. W. P. A. van Lammeren	
jhr. M. F. van Lennep	
mr. J. C. S. Nijenbandring de Boer	
prof. mr. P. Sanders	
B. Scheffer	
J. A. M. Molkenboer	Waarnemer voor de Staat der Nederlanden

Raad van Bestuur

ir. A. Stikker	President
ir. J. Bout	Vice-president
D. Teschmacher	Vice-president
drs. B. Botman	
ir. J. van der Meer	
A. Rijke	
J. van Rijn	
ir. M. C. van Veen	

Het geleide-wapen fregat H.M. 'Tromp' en het bevoorradingsschip op zee H.M. 'Zuiderkruis', die beide in 1975 aan de Koninklijke marine werden overgedragen

Belangrijke gegevens

Geldbedragen in ƒ 1.000.000	**1975**	1974	1973	1972	1971
Aandelenkapitaal	**105,3**	93,8	83,0	77,8	77,8
Reserves	**416,2**	384,1	361,3	329,0	311,7
Eigen vermogen	**521,5**	477,9	444,3	406,8	389,5
Schulden lange termijn	**583,0**	315,2	271,5	290,4	297,0
Duurzame produktie-middelen	**733,6**	729,2	584,1	613,0	632,3
Investeringen	**96,8**	176,6	66,2	57,7	63,3
Cash flow	**139,7**	156,1	147,0	118,5	106,9
Afschrijvingen	**89,4**	91,1	89,6	72,5	66,4
Netto winst [1]	**50,3**	65,0	57,4	46,0	40,5
Dividend	**19,0**	16,9	14,9	14,0	13,2
Orders einde jaar (exclusief reparatie)	**6.600**	5.700	3.400	3.300	4.050
Lonen, salarissen en personeelskosten	**1.075**	898	786	695	596
Aantal werknemers einde jaar	**32.547**	28.749 [2]	28.288	28.839	27.754

Cijfers per aandeel van ƒ 100 [3]					
Eigen vermogen	**495**	457	429	393	376
Cash flow	**133**	149	142	114	103
verhouding koers ultimo/cash flow	**1,3**	1,6	1,5	2,2	1,7
Netto winst [1]	**47,8**	62,1	55,5	44,4	39,1
verhouding koers ultimo/netto winst	**3,6**	3,8	3,9	5,6	4,5
Dividend	**18,0** [5]	16,2 [4]	14,4 [4]	13,5 [4]	12,8

[1] voor 1971 t/m 1973 vóór winstuitkeringen aan Vermogensbeheer Verolme B.V.
[2] exclusief 3.279 werknemers van Verolme Estaleiros Reunidos do Brasil S.A. (VERB)
[3] de cijfers over 1971 t/m 1974 zijn gecorrigeerd in verband met bonus en stockdividenden uit agioreserve
[4] dan wel naar keuze 6% in kontanten plus 6⅔% agiobonus in aandelen
[5] voorgesteld (nader toegelicht op blz. 6)

VERB: ten aanzien van de balans met ingang van 31 december 1974
ten aanzien van de resultaten met ingang van 1 januari 1975

Bericht van de raad van commissarissen aan aandeelhouders

Hierbij bieden wij u aan de jaarrekening over 1975 van Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V., opgemaakt door de raad van bestuur.
De jaarrekening is door Klynveld Kraayenhof & Co., accountants, gecontroleerd en in orde bevonden.
De jaarrekening is door ons, conform het voorstel van de raad van bestuur, vastgesteld.
Wij stellen u voor:
a. de jaarrekening 1975 goed te keuren overeenkomstig de aangeboden stukken;
b. in overeenstemming met het voorstel van de raad van bestuur het dividend voor het boekjaar 1975 per aandeel van nominaal ƒ 100 te bepalen op ƒ 18,–.

Rotterdam, 22 maart 1976

De raad van commissarissen

J. de Vries, voorzitter

Verslag van de raad van bestuur over het jaar 1975

uit te brengen in de algemene vergadering van aandeelhouders op maandag 26 april 1976

Algemene situatie en vooruitzichten

Wanneer men de moeilijke ekonomische situatie in Nederland en in de wereld in aanmerking neemt, is 1975 voor RSV nog een relatief gunstig jaar geweest. De werkbezetting was over het algemeen genomen bevredigend.
De geproduceerde omzet nam toe met 22% en bedroeg in 1975 rond ƒ 3.133 miljoen. Daartegenover daalde echter het bedrijfsresultaat tot ƒ 96 miljoen (1974: ƒ 120 miljoen) met name doordat zeer aanzienlijke bedragen moesten worden toegevoegd aan de voorzieningen voor schepen voor eigen rekening en vóór risiko's verbonden aan de nafinanciering van afgeleverde opdrachten. Mede door per saldo incidentele lasten kwam het uiteindelijke resultaat voor belastingen uit op bijna ƒ 87 miljoen (1974: ƒ 124 miljoen). De vergelijkbare netto winst daalde van ƒ 65 miljoen in 1974 tot ƒ 50,3 miljoen in 1975 of wel met 23%. Mede door afschrijvingen van ƒ 89,4 miljoen bedroeg de cash flow in 1975 ƒ 139,7 miljoen.
De ontwikkeling van de cash flow en de netto winst is hieronder weergegeven.

Cash flow en netto winst in guldens per aandeel van ƒ 100

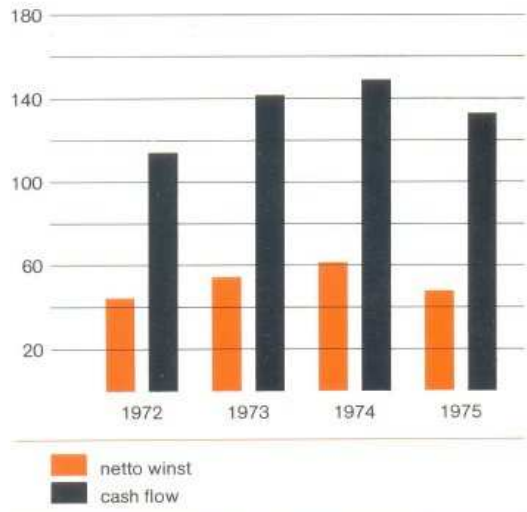

Door een orderontvangst van ƒ 3.950 miljoen (exclusief reparaties) steeg de orderportefeuille van ƒ 5.700 miljoen aan het begin van het jaar tot ƒ 6.600 miljoen ultimo 1975. Daarbij moet worden aangetekend dat de orderportefeuille van de werf in Brazilië in deze cijfers is begrepen. De nederlandse bedrijfsonderdelen zullen, op enige uitzonderingen in de scheepsbouw na, tot medio 1977 redelijk van werk zijn voorzien.

Algemeen

De uit de resultaten blijkende tekenen van de, in de zware industrie naijlende, effekten van de ekonomische situatie in de wereld zullen in 1976 verder doorwerken.
De financiële positie van RSV wordt in belangrijke mate beïnvloed door de scheepsbouwsektor. In de balans ultimo 1975 zijn op realistische wijze voorzieningen getroffen voor de schepen welke voorshands voor eigen rekening zijn of worden gebouwd. Het is duidelijk dat de strategie gericht moet zijn op het reduceren van deze invloed op de financiële positie op korte termijn en het voorkomen van een te sterke invloed van deze sektor op lange termijn.
In nationaal en internationaal verband zal afstemming van kapaciteitsreduktie in de scheepsbouwsektor onontkoombaar zijn en is nauwere samenwerking geboden. Ook RSV zal daar een belangrijke rol in hebben te vervullen om ook na de moeilijke jaren een verantwoorde positie in de scheepsbouwindustrie te kunnen blijven innemen.
Voorts zal de marktstrategie gericht zijn op het verkrijgen van marine-orders, orders in de wereldmarkt voor geïntegreerde projekten op het gebied van de energie-opwekking, de olie- en aardgasindustrie en de petrochemie en uiteraard het benutten van de sterke internationale positie van RSV in de scheepsreparatiemarkt.
In verband met bovengenoemde marktstrategie is een versterking van de internationale marketing organisatie in gang gezet.
Behoud van de positie in de markt en een verantwoord evenwicht tussen werkgelegenheid en rentabiliteit vormen de belangrijkste uitgangspunten voor die RSV-produkten waarvan de marktomstandigheden moeilijk zijn. Uitbreiding van de marktpositie voor goedliggende produkten alsmede ontwikkeling van nieuwe markten en produkten worden met hoge prioriteit aangepakt.
De ontwikkeling van de financiële resultaten en van de, in een aantal sektoren ongunstige, marktverwachtingen nopen op korte termijn tot aanpassing en afslanking van de RSV-organisatie. Dit zal veel aandacht en overleg vragen binnen de onderneming en in voorkomende gevallen met de vakverenigingen. Het is van het allergrootste belang dat de begeleiding van de onvermijdelijke maatregelen volgens goed afgesproken spelregels verloopt, waarbij de persoonlijke aandacht van de topbestuurders van betrokken partijen noodzakelijk is.
Daarnaast zal door alle partijen en niet in de laatste plaats door de overheid moeten worden meegewerkt aan verbetering van de nederlandse konkurrentiepositie. Hiervoor zijn konkurrerende financieringsmogelijkheden en een positief imago van Nederland in het buitenland essentieel.
De grote inspanning van de industrie om orders in de wereldmarkt te krijgen zal alleen dán met sukses kunnen worden beloond. Dit laatste is, naast een

konstruktief ondernemingsklimaat in Nederland, een voorwaarde voor het behoud van de positie van de nederlandse industrie in de wereld en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid.

Vooruitzichten

In voorgaande jaren zijn maatregelen genomen om nu de financiële ruimte te hebben voor het uitvoeren van de gemaakte plannen.
Bij de begroting voor 1976 is zowel ten aanzien van de exploitatie- als van de investeringsbegrotingen grote voorzichtigheid betracht.
Bij de scheepsbouwproblematiek en de kernenergieontwikkelingen speelt het overheidsbeleid een zeer essentiële rol. De vertragingen in de besluitvorming bij de overheid over de kernenergie vervullen ons met grote zorg ten aanzien van de werkgelegenheid en de financiële resultaten van onze onderneming.
In de komende jaren zal het financiële resultaat van RSV in belangrijke mate afhangen van het slagen van herstructureringsprojekten bij de scheepsbouwdivisie en de machinefabrieken WF/RDM én van onze marktmogelijkheden in de kernenergie.
De begrote resultaten over 1976 zullen door bovengenoemde ontwikkelingen alsmede door voorzieningen voor te verwachten verliezen op aan te trekken scheepsbouworders voor 1977 duidelijk achterblijven bij het resultaat over 1975. Hierdoor zal ook de winst per aandeel lager uitkomen.

Dividend

Gezien de resultaten van 1975 wordt voorgesteld een kontant dividend van ƒ 18,– per aandeel van ƒ 100,– uit te keren.
Voorts wordt voorgesteld om uit de netto winst een bedrag van ƒ 15 miljoen af te zonderen voor toekomstige extra afschrijvingen op duurzame produktiemiddelen welke in verband met een door te voeren afslanking mogelijk buiten gebruik dienen te worden gesteld en het restant toe te voegen aan de algemene reserve.

Financiën

Resultaten

In de gekonsolideerde jaarrekening 1975 zijn voor het eerst de resultaten van de braziliaanse werf (VERB) mede begrepen. Gedurende 1975 heeft RSV kunnen profiteren van een goede werkbezetting. In onderstaande tabel zijn tot uitdrukking gebracht de geproduceerde omzet van 1974 en 1975, alsmede de ontvangen orders gedurende het verslagjaar (bedragen in miljoen gulden):

Divisie	Geproduceerde omzet 1974	1975	Ontvangen orders 1975
Scheepsbouw	995	1.271	400
idem Brazilië	—	180	1.600
Scheepsreparatie	729	750	750
Marine, scheepsmachinebouw en electrotechniek	393	566	600
Machine- en apparatenbouw	683	828	600
	2.800	3.595	3.950
Af: Onderlinge leveranties tussen de divisies	229	462	—
Totaal voor derden	2.571	3.133	3.950

Bij de beoordeling van het resultaat over 1975 moet worden bedacht, dat als uitvloeisel van de waarderingsgrondslag, waarbij voordelige resultaten op opdrachten eerst worden verantwoord in het jaar van oplevering, belangrijke winsten, betrekking hebbend op in vorige jaren gekontrakteerde orders, in de uitkomst over 1975 zijn begrepen.
Wederom werden in de divisie scheepsbouw op afgeleverde opdrachten goede resultaten verkregen. Ten laste van het resultaat zijn evenwel belangrijke voorzieningen getroffen voor risiko's verbonden aan de nafinanciering van enkele opdrachten en aan de in voorraad gebouwde schepen, alsmede voor met verlies aan te trekken orders voor de werkbezetting van 1976.
De resultaten van de werf in Brazilië ontwikkelen zich bevredigend.
Het resultaat van de divisie scheepsreparatie heeft in de tweede helft van 1975 onder druk gestaan door een lagere bezettingsgraad. Ondanks het nadelig effekt hiervan zijn de behaalde resultaten in totaal bezien gunstig.
Het resultaat van de divisie marine, scheepsmachinebouw en elektrotechniek (behaald op afgeleverde opdrachten) stemt tot tevredenheid.
De resultaten 1975 van de divisie machine- en apparatenbouw zijn in totaal bezien positief mede door opleveringen van enkele langlopende opdrachten in de sektor energievoorziening. In de

produktgroep algemene werktuigbouw moest opnieuw een aanzienlijk verlies worden geïnkasseerd. De produktgroepen bouwnijverheid, lichte machinebouw en kernenergie hebben evenmin een positieve invloed op het divisieresultaat gehad.
De afschrijvingen 1975 belopen ƒ 89,4 miljoen (inclusief VERB) tegen ƒ 91,1 miljoen in 1974 (exclusief VERB). Voor een goed begrip moet worden vermeld dat ten laste van 1974 ƒ 17,5 miljoen extra is afgeschreven, vooral op aktiva die betrekking hebben op de nucleaire aktiviteiten van RSV.
Ondanks de met de in de loop van 1975 aangetrokken langlopende leningen gepaard gaande rentekosten, beliep het nadelig saldo tussen de betaalde en de ontvangen interest slechts ƒ 2,8 miljoen.
Onder diverse lasten en baten is als incidenteel verlies mede opgenomen ƒ 17,8 miljoen uit hoofde van de partiële liquidatie van de radiatorenfabriek Veha Wierden. Dit verlies betreft extra-afschrijving op buiten gebruik gestelde duurzame aktiva, afschrijving op aanwezige voorraden, alsmede afvloeiingskosten personeel.
De belasting naar de winst is in 1975 ƒ 34,7 miljoen tegen ƒ 59,3 miljoen in het voorgaande jaar.
In verhouding tot de totale winst vóór belastingen komt de belastingdruk uit op 40% (vorig jaar 47,7%), vooral doordat in belangrijke mate gebruik kon worden gemaakt van de investeringsaftrekfaciliteit.

Onderhanden werken en orderportefeuille

De totale waarde van de opdrachten in portefeuille – afgezien van reparatieopdrachten – was begin 1975 ƒ 5.700 miljoen. Ultimo 1975 is de orderportefeuille gestegen tot ƒ 6.600 miljoen, van welk bedrag ƒ 1.900 miljoen betrekking heeft op onze werf in Brazilië. De stand van de onderhanden werken ultimo 1975 is ƒ 1.750 miljoen, zodat ter verwerking ƒ 4.850 miljoen resteert, waarvan ƒ 1.700 miljoen in Brazilië. Bij de waardering van de onderhanden opdrachten zijn noodzakelijk geachte voorzieningen voor verwachte verliezen volledig in mindering gebracht. Voor het overige is het onderhanden werk gewaardeerd tegen kostprijs.

Schepen in voorraad

In de loop van 1975 zijn de drie produktentankers, welke voor eigen rekening onder handen waren, verkocht aan een duitse rederij. RSV heeft in deze vennootschap een participatie genomen van 29%.
Als uitvloeisel van de verkoop van deze produktentankers zijn inzake deze drie schepen charterverplichtingen aangegaan voor tijdvakken variërend van vier tot twaalf jaar tegen een tarief dat het huidige markttarief voor vergelijkbare charters te boven gaat. Voor het uit dezen hoofde te verwachten verlies, voortvloeiend uit de huidige verchartering van het eerste, ultimo 1975 gereedgekomen schip, is ten laste van het resultaat over dit jaar een voorziening gevormd.
Van de twee ultimo 1974 onderhanden VLCC's voor eigen rekening is de 318.000 tons tanker in de loop van 1975 gereedgekomen. Dit schip is inmiddels opgelegd in de noorse fjorden. De bouw van de tweede VLCC (228.000 tonner) voor eigen rekening is opzettelijk vertraagd zodat de definitieve oplevering eerst in 1977 zal plaatsvinden.
In de loop van 1975 zijn belangrijke problemen ontstaan met een onzer afnemers. Uiteindelijk hebben wij ons genoodzaakt gezien akkoord te gaan met annulering van het kontrakt ten aanzien van één VLCC.
Als kompensatie hebben wij de rechten verkregen op de opbrengsten uit een vijfjarig charter. Het schip zal mede gezien de hoogte van de reeds aangegane verplichtingen te dezer zake voor eigen rekening worden afgebouwd.
De totale investering in schepen voor eigen rekening zal uiteindelijk, naar de huidige inzichten gemeten, rond ƒ 440 miljoen belopen. Gezien de thans bestaande deplorabele marktsituatie, welke naar onze mening nog wel zeer geruime tijd zal blijven voortduren, hebben wij het noodzakelijk geacht, naast de reeds ultimo 1974 gevormde voorzieningen, een zeer belangrijke extra afwaardering op deze schepen toe te passen.
In totaal is ultimo 1975 een voorziening voor de eigen schepen aanwezig van ƒ 193 miljoen. Deze voorziening is opgebouwd uit:

- Een ontvangen annuleringsvergoeding van ƒ 30 miljoen.
- Een onttrekking aan de algemene voorziening voor orders van ƒ 35 miljoen.
- Een onttrekking aan de voorziening voor latente belastingen van ƒ 40 miljoen, dank zij het thans in aanmerking nemen van onverrekende fiskale verliezen, alsmede een wijziging in de waarderingsgrondslag.
- Een voorziening gevormd ten laste van het bedrijfsresultaat van vooral 1974 en 1975 tot een bedrag van ƒ 88 miljoen.

Na aftrek van deze voorziening zijn de drie VLCC's gewaardeerd op de huidige marktwaarde, waarbij rekening is gehouden met de rechten uit hoofde van het vijfjarig charter op één dezer schepen.

Nafinanciering van opdrachten

Om de normale afbouw en de afname van twee opdrachten veilig te kunnen stellen, hebben wij ons genoodzaakt gezien voor een zeer belangrijk deel in de nafinanciering van deze opdrachten te participeren. In totaal is hiermede circa ƒ 150 miljoen gemoeid.
Naast een eerste hypotheek op de opgeleverde schepen zijn aanvullende zekerheden verkregen.
Voor de aan deze nafinancieringen verbonden risiko's is ten laste van het bedrijfsresultaat een belangrijke voorziening getroffen.

Financiële positie

Vooral om de financiering van de schepen in voorraad, alsmede de nafinanciering van afgeleverde opdrachten mogelijk te maken, zijn in 1975 leningovereenkomsten met bankiers en institutionele beleggers aangegaan tot een bedrag van rond ƒ 300 miljoen.
Uiteraard is hierdoor de verhouding schulden op

lange termijn/eigen vermogen belangrijk gewijzigd. Ultimo 1974 was deze verhouding 1 : 1,5; thans is deze 1,1 : 1.
De gesloten leningovereenkomsten betreffen:
- ƒ 100 miljoen van institutionele beleggers, looptijd 15 jaar; eerste vijf jaar aflossingsvrij, daarna af te lossen in 10 jaar.
- ƒ 75 miljoen voor de financiering van de eerste 318.000 tons tanker voor eigen rekening gebouwd, looptijd 4 jaar; af te lossen in 6 halfjaarlijkse termijnen van ƒ 12,5 miljoen, de eerste vervallende in het voorjaar van 1977.
- ƒ 75 miljoen Euroguldenlening, looptijd 5 jaar; aflossing jaarlijks, voor het eerst in 1977.
- $ 15 miljoen ter zake van de refinanciering van een leningovereenkomst gesloten met een onzer afnemers.
- ƒ 8,5 miljoen ter financiering van de nieuwe gieterij, te bouwen in Middelburg.

De belangrijkste voorwaarden waarop de Euroguldenlening van ƒ 75 miljoen is verkregen, zijn:
- Het eigen vermogen RSV zal niet beneden ƒ 470 miljoen dalen.
- Een maximum ratio van de langlopende schulden en kredietgaranties – doch exclusief pensioenverplichtingen – tot het eigen vermogen van 1,3 : 1.
- De totale langlopende schulden, voor zover op basis van hypothecaire zekerheden (exclusief scheepshypotheken tot een bedrag van ƒ 300 miljoen), zullen niet uitgaan boven ƒ 350 miljoen of 3/4 van netto het eigen vermogen.

Investeringen

Gezien de ekonomische situatie in de wereld en de financiële positie van RSV, is het niveau van investeringen in duurzame produktiemiddelen beperkt tot ƒ 97 miljoen, zulks inclusief ƒ 11 miljoen betreffende door onze werf in Brazilië verrichte investeringen. In vergelijking tot 1974 – toen voor ƒ 177 miljoen werd geïnvesteerd – betekent dit een belangrijke daling. In dat jaar zijn evenwel enkele zeer belangrijke investeringsprojekten in uitvoering genomen, zoals de konstruktie van een overdekt dok voor de bouw van marineschepen en een uitbreiding van de reparatiekapaciteit in het Botlekgebied.
Door voornoemde bedragen aan investeringen en afschrijvingen steeg per saldo het totaal geïnvesteerde bedrag in duurzame produktiemiddelen in 1975 van ƒ 729 miljoen tot ƒ 733 miljoen.
Het eigen vermogen nam in 1975 toe met ƒ 43 miljoen tot ƒ 521 miljoen vooral door het gekombineerde agio/kontantendividend over 1974 en de inhouding van winst over 1975.
De voorzieningen belopen een bedrag van ƒ 179 miljoen. De belangrijkste posten die onder dit hoofd in de balans zijn opgenomen, zijn de voorziening voor latente belastingen van ƒ 69 miljoen en de reorganisatievoorziening die onveranderd is gehandhaafd op ƒ 30 miljoen.

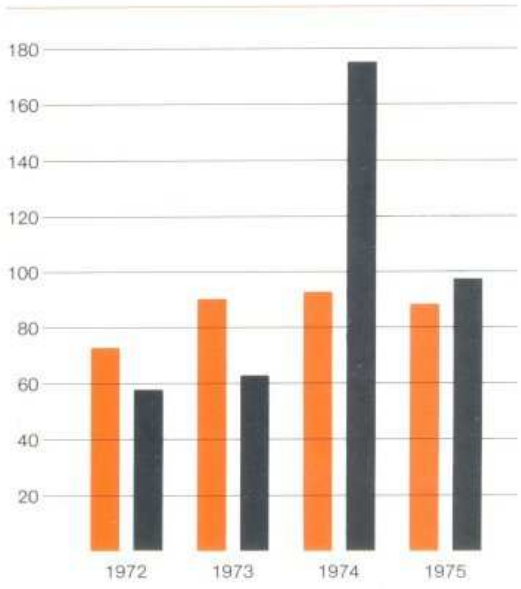

Rendement op geïnvesteerd vermogen

Het totaal van het geïnvesteerd eigen en langlopend vreemd vermogen, inclusief voorzieningen, bedraagt ultimo 1975 ƒ 1.294 miljoen. De winst ná belastingen komt uit op ruim ƒ 50 miljoen.
Wanneer bij de netto winst rekening wordt gehouden met de over het langlopend vreemd vermogen betaalde interest, is het netto rendement op het totaal geïnvesteerd vermogen en op het eigen vermogen volgens de balans als volgt:

	Netto rendement geïnvesteerd vermogen	Netto rendement eigen vermogen
1972	6,8%	11,3%
1973	8,0%	12,9%
1974	8,1%	13,6%
1975	5,5%	9,6%

De scherpe daling in 1975 van de rendementspercentages houdt uiteraard verband met de belangrijke investeringen in schepen in voorraad, welke niet bijdragen in de rentabiliteit van de gehele groep.

Divisie scheepsbouw

De financiële resultaten op in 1975 afgeleverde opdrachten waren, evenals die van 1974, gunstig. De produktiekapaciteit was vrijwel volledig bezet. Opgeleverd werden vijf grote tankers (VLCC's), een middelgrote tanker, een produktentanker, twee bulkcarriers en een baggervaartuig. Voor de offshore industrie werden onder andere afgeleverd twee grote drijvende kraaninstallaties, een zelfheffend produktie platform en een drijvende tank voor olieopslag op de Noordzee.
De werven in Brazilië en Ierland leverden drie middelgrote tankers respektievelijk een bulkcarrier af. Door de gedaalde vraag en de scherpe konkurrentie bleef de orderontvangst voor de nederlandse werven van RSV sterk achter bij voorgaande jaren.
Gekontrakteerd werden een sleuvengraver voor de offshore industrie, vijf baggervaartuigen, twee zeesleepboten en vijftien grote transportbakken. Daarnaast werden drie produktentankers verkocht, die RSV voor eigen rekening in aanbouw had. De geboekte orders voor de nederlandse werven van de divisie beliepen daardoor totaal ƒ 400 miljoen. Mede door in voorgaande jaren geboekte orders zijn de meeste bouwplaatsen tot in 1977 redelijk van werk voorzien.
Door de buitenlandse werven zijn orders gekontrakteerd tot een bedrag van ruim ƒ 1.600 miljoen. De werf in Brazilië ontving orders voor zes 135.000 tdw ertstankers, zes 70.000 tdw bulkcarriers en een booreiland, waardoor deze werf tot 1980 volbezet zal zijn. De werf in Ierland boekte twee kustvaartuigen.

Produktie wereldscheepsbouw 1975
in miljoen manuren

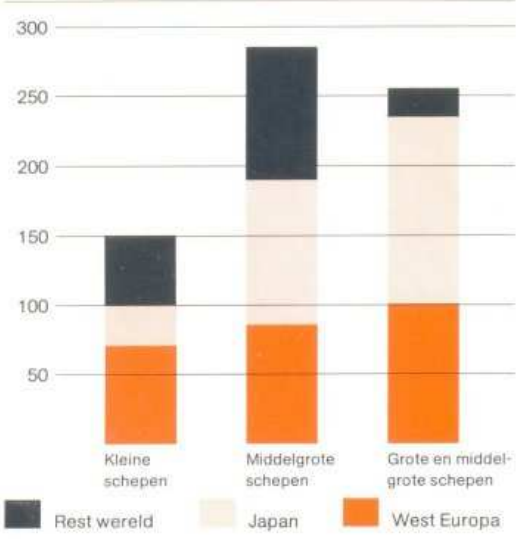

Marktsituatie

Ultimo 1975 had de wereldtankervloot een overkapaciteit van ongeveer 30%. Door opleveringen van nieuwe tonnage in 1976-1977 zal de huidige vloot van 285 miljoen tdw bovendien eind 1977 netto met circa 40 miljoen tdw zijn toegenomen. Hierdoor zullen nieuwe opdrachten voor VLCC's en andere typen tankers de komende paar jaar minimaal zijn.
Ook op langere termijn zal de vraag naar nieuwe tankers zwak zijn – in het bijzonder voor VLCC's. Oorzaak hiervan is uiteraard de struktureel verminderde groei van het wereldolievervoer. Hierdoor bestaat geen enkel uitzicht op herstel van de vraag naar VLCC's tot het niveau van de jaren 1970-1973.
In de naaste toekomst zal de nieuwbouwbehoefte voor andere typen grote schepen – zoals ertscarriers, gastankers en containerschepen – eveneens beperkt zijn, zeker in verhouding tot de beschikbare kapaciteit voor de bouw van grote schepen.
Bij een herstel van de groei van de wereldhandel is te verwachten dat de nieuwbouwvraag naar middelgrote schepen zich zal handhaven op het niveau van de afgelopen jaren.
Door de geschetste vraagverwachtingen gaat de wereldscheepsbouw een aantal zeer moeilijke jaren tegemoet.
Tegen 1980 wordt enige verbetering verwacht. Door de struktureel gedaalde behoefte aan tankers zal deze verbetering echter onvoldoende zijn voor een volledige bezetting van de huidige produktiekapaciteit in de wereldscheepsbouw.
Studies van de Association of West European Shipbuilders berekenen bijvoorbeeld dat in 1978-1979 de huidige kapaciteit van de wereldscheepsbouw voor 60% zal zijn bezet. In 1981-1982 zou deze bezetting slechts tot 70% zijn gestegen.

Bezetting wereldscheepsbouw
1975 = 100

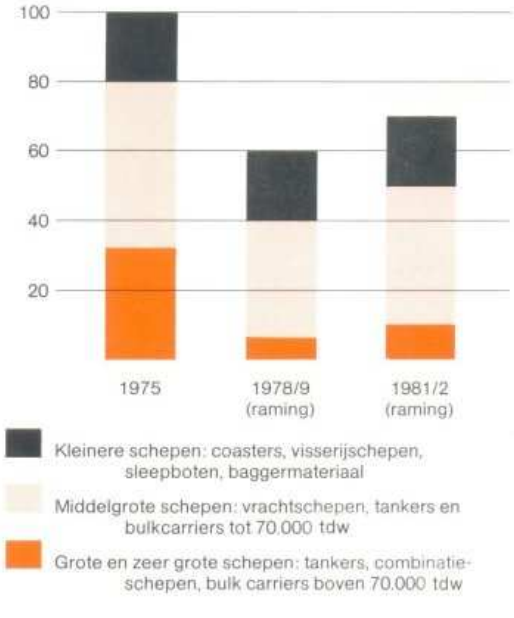

Tewaterlating van 's werelds grootste pijpenlegger op één der RSV-werven

Offshore

In 1975 stagneerde ook de vraag naar offshore materieel. Belangrijke oorzaak is de toenemende financiële en fiskale onzekerheid rond de exploitatie van de olie- en gasreserves in de Noordzee. Daarnaast is een overkapaciteit aan booreilanden en -schepen ontstaan door te grote bestellingen van nieuwe eenheden in voorgaande jaren.
Een evenwichtsherstel op deze markt is te verwachten bij het op gang komen van de exploitatie in de amerikaanse kustwateren en in een aantal ontwikkelingslanden.
De vraag voor de Noordzee richt zich thans op werkvaartuigen voor de produktie, zoals kraanschepen, pijpenleggers en sleuvengravers. RSV boekte een aantal orders voor dergelijk materieel. Een aantal offertes leidde niet tot resultaat door aanzienlijke prijsonderbieding van japanse werven en door protektionisme van buitenlandse overheden.

Internationaal overleg

In internationaal verband vindt intensief overleg plaats over de huidige situatie op de tankermarkt en in de scheepsbouw. Representanten van degenen, die bij de tankermarkt betrokken zijn, overleggen over maatregelen om het evenwicht tussen vraag en aanbod op deze markt te herstellen.
Daarnaast is er overleg gaande tussen de westeuropese en japanse scheepsbouwindustrie met het oogmerk overeenstemming te bereiken over een evenredige inkrimping van de werfkapaciteiten in de verschillende landen. Belangrijk gegeven bij dit overleg is dat de japanse en westeuropese scheepsbouwkapaciteiten – uitgedrukt in beschikbare manuren – ongeveer even groot zijn.
Tot dusver geven de kontakten met de japanse scheepsbouw niet veel aanleiding om te verwachten, dat langs de weg van overleg een verdere ontwrichting van de wereldscheepsbouw kan worden voorkomen.
In de konkurrentieslag op de internationale markt gaan de japanse werven voorop met het offreren van sterk verliesgevende prijzen, soms meer dan 40% beneden het prijsniveau van 1974. Door dit beleid penetreert Japan snel in de – voor de westeuropese scheepsbouw – zeer belangrijke markt voor kleine en middelgrote schepen.
Indien geen overeenstemming kan worden bereikt over een zekere regulering van de internationale scheepsbouwmarkt, is te verwachten dat veel overheden zullen besluiten tot maatregelen ter bescherming van hun nationale industrie. In een dergelijke situatie zullen ook de nederlandse werven verdere steun van hun overheid niet kunnen ontberen, teneinde de werkgelegenheid in de scheepsbouw in de komende moeilijke jaren zoveel mogelijk zeker te stellen.

Commissie II

De besprekingen in Commissie II werden ook in 1975 voortgezet.
Naar het zich thans laat aanzien zou een, voor elke partij aanvaardbaar, advies binnenkort kunnen worden verwacht.
Dit zou betekenen dat rekening wordt gehouden met een aantal door RSV gestelde voorwaarden, onder andere dat voor de scheepsbouw- en toeleveringsafdelingen van RSV en Van der Giessen-de Noord een geïntegreerd beleid zal worden gevoerd. Ook zou dan worden voldaan aan het voorschrift uit het Rapport Winsemius dat het advies van Commissie II moet passen in het herstruktureringsplan van RSV.

Strategie

Door de geschetste daling van de scheepsbouwvraag zullen de aktiviteiten van de divisie de komende jaren sterk verliesgevend zijn. Teneinde deze verliezen binnen aanvaardbare grenzen te houden moest in 1975 worden besloten tot plannen om de produktiekapaciteit van de divisie met 30% te beperken. Hierbij is er van uitgegaan dat de produktgroep marine nieuwe opdrachten voor marineschepen zal boeken.
Door de ontwikkelingen op de internationale scheepsbouwmarkt is het echter mogelijk dat met het oog op de kontinuïteit van RSV als geheel, al dan niet tijdelijk, een grotere kapaciteitsbeperking dan 30% noodzakelijk wordt.
RSV verwacht dat tegen 1980 de scheepsbouwaktiviteiten weer rendabel kunnen worden door een herstel van evenwicht tussen de vraag en de dan aanwezige produktiekapaciteit in de wereldscheepsbouw. In de tussenliggende jaren zal een zekere steun van de overheid onontbeerlijk zijn voor het zoveel mogelijk handhaven van de werkgelegenheid op de werven en bij de toeleveringsindustrie.
De huidige marktsituatie verlangt dat RSV zich opstelt met een zo breed en flexibel mogelijk leveringsprogramma. Het aksent zal daarbij liggen op middelgrote schepen, zoals bulkcarriers, multipurpose vrachtschepen, roll on/roll off schepen en gespecialiseerde schepen, waaronder – als van oudsher – baggermaterieel.
In de offshore-sektor zal de vraag zich vooral richten op vaartuigen en installaties voor het in produktie brengen van de olie- en gasvelden in zee.
Dit leveringsprogramma verlangt een verdere uitbouw van het acquisitie- en verkoopapparaat en verbreding en verdieping van de kennis van de ontwerp- en engineeringafdelingen van de divisie. Op dit laatste punt werd in 1975 voortgang gemaakt: een aantal interessante scheepsontwerpen kwam gereed en verschillende nieuwe projekten werden ter hand genomen.

Divisie scheepsreparatie

Hoewel de resultaten van de divisie in 1975 achterbleven bij het bijzonder gunstige jaar 1974, waren zij toch vrij goed. De bezetting van de bedrijven was in 1975 lager dan in 1974. De geproduceerde omzet beliep *f* 750 miljoen.
Het aantal gerepareerde zeeschepen bedroeg 2.216 (vorig jaar 2.787). Gedokt werden 806 schepen met een tonnage van 12,8 miljoen brt (vorig jaar 941 schepen met 19,5 miljoen brt). Het aantal dokdagen daalde van 8.380 tot 6.841.
De mindere bedrijvigheid in de scheepsreparatie was grotendeels een internationaal verschijnsel dat rechtstreeks verband hield met de slechte gang van zaken in de scheepvaart. Opmerkelijk was het aantal gevallen dat geplande reparaties uiteindelijk niet werden uitgevoerd omdat het schip werd opgelegd of voor sloop verkocht.
De terughoudendheid van de reders voor uitvoering van onderhoudswerkzaamheden veroorzaakte gedurende het gehele verslagjaar een onderbezetting van de werktuigbouwsektor van de scheepsreparatie; tevens was sprake van een sterk wisselend aanbod van reparatiewerk in het algemeen.
Verscherpte konkurrentie tussen de reparatiewerven en een toenemende belangstelling van nieuwbouwwerven – voornamelijk in het Verre Oosten – voor verbouwingen leidden tot verlaging van het prijspeil bij inschrijvingen.

Omzet divisie scheepsreparatie
in miljoen gulden

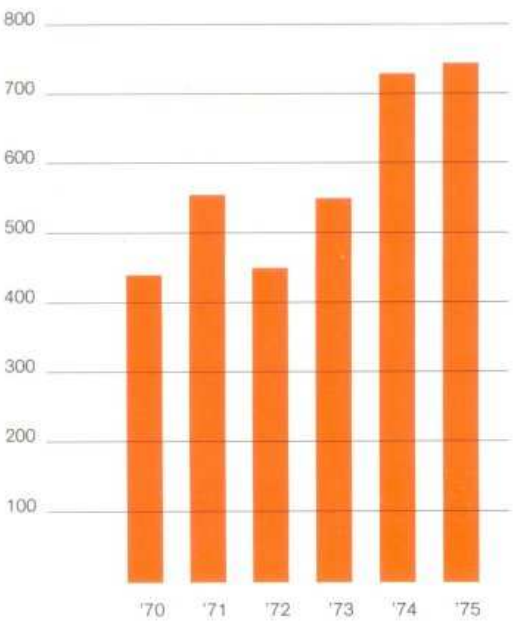

Investeringen

In het verslagjaar zijn op de grootste vier reparatiebedrijven – Wilton-Fijenoord (WF), Verolme Dok- en Scheepsbouw Mij. (VDSM), De Rotterdamsche Droogdok Mij. (RDM) en Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Mij. (NDSM) – projekten gereed gekomen, c.q. in uitvoering genomen voor modernisering en uitbreiding van kadeligplaatsen en -faciliteiten, voor aanpassing aan de toegenomen scheepsgroottes.
Eén verouderd reparatiedok werd voor de sloop verkocht. Het ligt in de bedoeling drie verouderde dokken van de werf Nieuwe Waterweg af te stoten en twee hiervan te vervangen door meer moderne dokken, welke op andere lokaties kunnen worden vrijgemaakt.
Hierdoor zal het aantal reparatiedokken van RSV in Nederland dalen tot 29, in grootte variërend voor schepen van 800 tdw tot ruim 500.000 tdw. Hiervan zijn 7 dokken geschikt voor schepen van 70.000 tdw en groter, 18 dokken voor middelgrote schepen (10.000-70.000 tdw) en 4 dokken voor kleinere schepen. De uiteindelijke verdeling van het dokkenbestand sluit voorshands op bevredigende wijze aan bij de verdeling van de scheepsgroottes op de westeuropese reparatiemarkt en de kapaciteiten van de verschillende werven.
Vanwege de gewijzigde vooruitzichten voor de groei van de VLCC-vloot wordt met betrekking tot de plannen voor de eventuele bouw van een tweede dok voor deze grote schepen voorlopig een afwachtende houding aangenomen.
De eerste fase van het projekt voor de bouw van een tankschoonmaakbedrijf annex reisreparatiecentrum in het Europoortgebied is in het stadium van voorbereiding. De hiervoor vereiste vergunningen zijn in behandeling. In eerste instantie wordt voorzien in een steiger waar VLCC's kunnen worden afgemeerd voor het uitvoeren van reisreparaties en het overnemen van slob.
Het aktiveren van de werf Waalhaven is in 1975 met kracht ter hand genomen. Voortgang is gemaakt met de renovatie van het bedrijf en het op peil brengen van de sterkte aan eigen direkt produktief personeel.

Vooruitzichten

De marktpositie van de RSV scheepsreparatie steunt op haar gunstige geografische ligging en haar technische vakbekwaamheid. Door deze belangrijke faktoren beloopt het marktaandeel van de divisie in Europa omstreeks 30% en op de wereldreparatiemarkt omstreeks 10%.
Hierbij zij aangetekend dat dit marktaandeel geleidelijk daalt. Tot voor kort was de krappe arbeidsmarkt een rem op de expansie van de bedrijven. De laatste paar jaar vormen de hoge loonkosten in ons land – in Europa de hoogste na Zweden – een bedreiging van de konkurrentiepositie en moet terrein worden prijs gegeven aan andere europese landen, met name in Zuid-Europa. Elders in de wereld is Singapore een snel in belang toenemende konkurrent.
Tot slot moet worden gewezen op de voor de scheepsreparatie van RSV nadelige gevolgen van een lagere groei van het scheepvaartverkeer naar en van de rotterdamse haven.
De bovengenoemde omstandigheden maken het moeilijk te voorspellen hoe werkbezetting en resultaten zich in 1976 zullen ontwikkelen.

Foto rechtsboven: Reparatie van een bulbsteven van een containerschip
Foto linksonder : Verlenging van een roll on/roll off schip in een drijvend dok
Foto rechtsonder: Een tot bevoorradingsschip omgebouwde bulkcarrier

Divisie marine, scheepsmachinebouw en elektrotechniek

De financiële resultaten van de divisie waren in 1975 bevredigend. Nieuwe opdrachten werden geboekt tot een bedrag van ƒ 600 miljoen.

Marine

Met het Ministerie van Defensie van Indonesië werd in 1975 overeenstemming bereikt over de bouw van drie dubbelschroef korvetten voor de indonesische marine, uitgerust met een voortstuwingsinstallatie bestaande uit een gasturbine en dieselmotoren, een zogenaamde *codog*installatie.
De steun van de Koninklijke marine was voor het verwerven van deze belangrijke order van grote betekenis. De drie schepen zullen worden gebouwd op de werf van WF, die door deze opdracht de komende jaren redelijk zal zijn bezet.
Aan de Koninklijke marine werden in 1975 overgedragen het bevoorradingsschip Hr.Ms. Zuiderkruis en het geleide-wapen fregat Hr.Ms. Tromp. Naast de drie indonesische korvetten omvat de orderportefeuille thans acht standaard fregatten van de Kortenaer-klasse en een tweede geleide-wapen fregat voor de Koninklijke marine.
Een verdere groei van de produktgroep marine – mede door buitenlandse opdrachten – behoort tot de reële mogelijkheden. Belangrijke faktoren in dit verband zijn:

- De internationale markt voor marineschepen wordt geleidelijk groter, onder andere vanwege de uitbreiding van visserijgrenzen en de bescherming van offshore-installaties.
- Door haar hoogwaardige karakter kent de marinebouw relatief weinig bedreiging van konkurrenten in landen met lagere loonpeilen dan in West-Europa.
- De konkurrentiepositie wordt naast prijs en levertijd vooral bepaald door de kwaliteit van het ontwerp en het niveau van de technische know-how en ervaring.
- De ontwerpen van de nederlandse marineschepen en de produktietechnieken, -outillage en -systemen van de RSV-marinebouw hebben de laatste jaren internationaal aandacht getrokken.

In verband met dit laatste punt verdient vermelding dat de marines van een aantal NATO-landen grote belangstelling hebben voor de standaard fregatten van de Kortenaer-klasse.
Inmiddels heeft de Duitse Bondsrepubliek plannen bekend gemaakt om in eigen land een aantal fregatten te bouwen,gebaseerd op dit nederlandse ontwerp. RSV zal mogelijk bij dit projekt worden betrokken voor advies over produktietechnieken, planningsystemen en ook toeleveringen.
Met het oog op het verwerven van nieuwe opdrachten op de internationale markt wordt gewerkt aan een verdere verbreding van het leveringsprogramma. In 1975 kwamen gedetailleerde ontwerpen gereed voor twee nieuwe typen korvetten. In 1976 zal de ontwerpkapaciteit worden gericht op nieuwe ontwerpen voor middelgrote fregatten en onderzeeërs.
Overigens dient te worden bedacht dat aan het boeken van een marine-opdracht veelal een voorbereiding van meerdere jaren vooraf gaat. Naast nieuwbouworders wordt tevens aandacht gegeven aan opdrachten voor verbouwing en renovatie van marineschepen voor buitenlandse rekening.
In de loop van 1975 werd een 20% belang verkregen in het aandelenkapitaal van B.V. Verenigd Electronisch Bureau voor Scheepsinstallaties 'Verebus' te Den Haag, dat als ingenieursbureau gespecialiseerd is in elektrotechnische installaties voor marineschepen.

Scheepsmachinebouw

De werkbezetting van de bedrijven van deze produktgroep was in 1975 bevredigend. De orderontvangst bleef weinig achter bij de prognoses, omdat door een intensieve acquisitie de verkopen aan derden toenamen.
De bezettingsprognoses van de produktgroep voor 1976 zijn daardoor, de marktsituatie in aanmerking genomen, redelijk goed.
De komende jaren zal de produktgroep de weerslag ondervinden van de gedaalde scheepsbouwvraag en de daarmee samenhangende inkrimping van de produktiekapaciteit van de RSV-scheepsbouwdivisie.
Door het wegvallen van de nieuwbouwvraag naar VLCC's zijn er weinig kansen op opdrachten voor stoomturbine-installaties. Voor dieselmotoren zijn de vooruitzichten beter daar, zeker op middellange termijn, mag worden gerekend op een herstel van de vraag naar middelgrote schepen, die veelal met dieselmotoren worden voortgestuwd. Overigens ondervinden ook de door RSV gebouwde langzaam lopende motoren een sterke konkurrentie van middelsnel lopende motoren.
De geschetste ontwikkelingen dwingen tot een verdere diversifikatie van het leveringsprogramma buiten de scheepsbouw. In dit verband verdient vermelding dat in 1975 met de Hollandse Beton Maatschappij (HBM) een overeenkomst werd gesloten voor verkoop en fabrikage van door HBM ontwikkelde grote gespecialiseerde heiblokken, onder andere voor toepassing in de offshore-industrie. De prototypes van deze heiblokken werden door RSV vervaardigd.
Op het gebied van tandwieloverbrengingen, waar RSV sterk is gespecialiseerd op scheepsturbine-installaties, werd in1975 verdere voortgang gemaakt met het ontwikkelen van ontwerpen en fabrikagetechnieken voor tandwieloverbrengingen voor koppeling aan medium speed dieselmotoren en voor industriële toepassing.
Ook in 1976 zal grote aandacht worden gegeven aan de innovatie-aktiviteiten, gericht op zowel het zelf ontwikkelen van nieuwe produkten als het aantrekken van licenties.

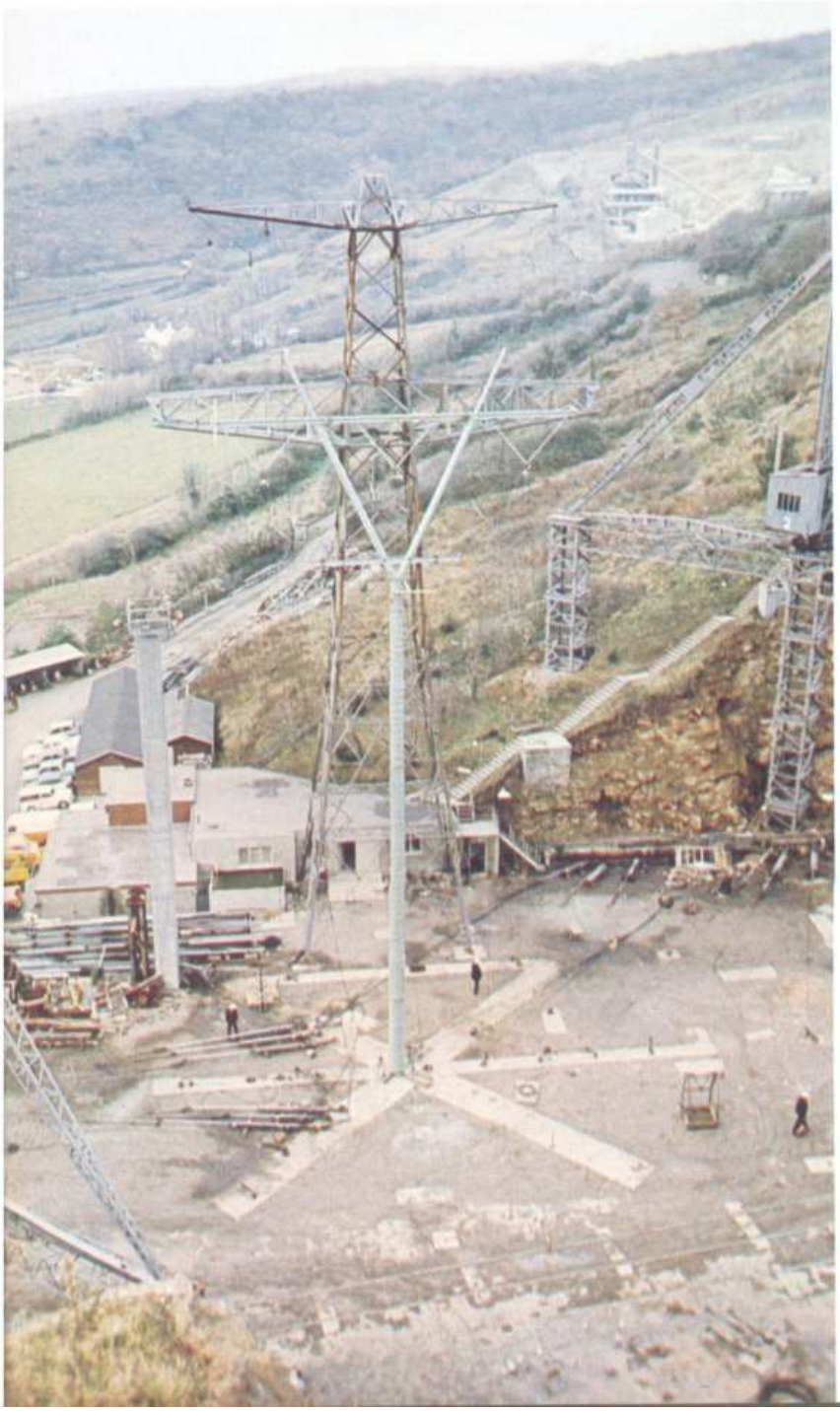

Elektrotechniek

De bedrijven van deze produktgroep waren in 1975 over het algemeen goed bezet, waardoor wederom een stijging van de omzet kon worden gerealiseerd. Door de stagnatie in de groei van het elektriciteitsverbruik en een lagere vraag naar scheepsinstallaties zal echter in 1976 het hoge groeitempo van de laatste jaren niet kunnen worden gekontinueerd.
In de sektor hoogspanningslijnen zal onderbezetting optreden. De teruggelopen groei in het elektriciteitsverbruik en de toenemende bezwaren van landschappelijke aard tegen deze projekten hebben de vraag doen verminderen.
Voor ons nieuw ontwerp hoogspanningsmast, dat in bepaalde opzichten aan deze laatst bedoelde bezwaren tegemoet komt, bestaat veel belangstelling. Mechanische beproeving werd suksesvol afgesloten en een eerste opdracht voor een op deze wijze te realiseren hoogspanningslijn werd geboekt.
De teruggang in de bestellingen voor elektrische installaties voor nieuwbouwschepen zal naar verwachting voor een groot deel kunnen worden opgevangen door elektrotechnisch werk op reparatieschepen.
Daarnaast zijn er konkrete mogelijkheden buiten de scheepsbouw van RSV.
In andere sektoren van de produktgroep was de orderontvangst in 1975 redelijk goed, vooral door een goede ontwikkeling van de export. In dit verband moge worden vermeld een opdracht van de turkse luchtmacht voor testinstallaties voor vliegtuigstraalmotoren en grote orders voor distributietransformatoren uit landen in het Midden-Oosten en Afrika.
In 1975 heeft de produktgroep veel aandacht gegeven aan de verdere ontwikkeling van geautomatiseerde bewakings- en besturingssystemen voor industriële toepassingen en scheepsinstallaties.
Vanwege de voortgaande tendens tot elektrificering en automatisering zijn de vooruitzichten voor de produktgroep op lange termijn gunstig. Gelet op de ontwikkelingen in de scheepsbouw zal de produktgroep in de toekomst haar groei vooral moeten vinden op het gebied van kwalitatief hoogwaardige landinstallaties en de elektriciteitsdistributie en door een vergroting van de buitenlandse aktiviteiten. Op dit laatste punt is in 1975 goede voortgang gemaakt.
In 1975 werd besloten tot een verdere integratie van de produktgroep, met name gericht op versterking van het verkoopapparaat, de engineering en produktontwikkeling.

Foto boven:
Tandwieloverbrenging voor scheepsvoortstuwingsinstallatie
Foto links:
Beproeving van prototype van nieuwe, door RSV ontworpen, buismast voor hoogspanningsleidingen in het National Tower Testing Station te Cheddar, Groot-Brittannië

Divisie machine- en apparatenbouw

De resultaten van de divisie zijn in 1975 verbeterd en eindigden per saldo positief. De orderontvangst van de divisie heeft zich op een enigszins lager niveau bewogen dan het vorig jaar. Een aantal grote orders voor kompressoren en andere apparaten werd geboekt, onder andere voor het Midden-Oosten.
De bestellingen op het gebied van de konventionele energievoorziening bleven echter achter en ook op andere gebieden zijn de terughoudende tendensen van de ekonomie duidelijk voelbaar geweest. Ook in 1975 stonden de resultaten van de divisie onder druk door onderbezettingsverliezen.
In de sektor radiatorenfabrikage zijn inmiddels maatregelen genomen. In de produktgroep algemene werktuigbouw is echter nog steeds sprake van een strukturele onderbezetting.
Teneinde deze verliezen zoveel en zo snel mogelijk te elimineren heeft de divisie in 1975 prioriteit toegekend aan de herstrukturering van betrokken bedrijven. Met de voorbereiding van de herstrukturering van de machinefabrieken te Rotterdam is voortgang gemaakt als gevolg waarvan de voorbereidende fase praktisch als afgesloten kan worden beschouwd. De samenvoeging van drie bestaande gieterijen in een nieuwe gieterij, die thans in aanbouw is te Middelburg, zal in 1976 worden gerealiseerd.
Naast deze sanerende maatregelen wordt veel aandacht gegeven aan uitbouw van de rendabele aktiviteiten en de diversifikatie van het leveringsprogramma. In verband hiermede is een uitgebreid programma voor produktontwikkeling in uitvoering.
Op het gebied van energiebesparing is voor het projekt voor warmteregeneratie van restgassen van gasturbines het ontwikkelingswerk in principe afgesloten.
Op het gebied van nieuwe produktiemethoden is ondermeer een geavanceerde lasmethode ontwikkeld om pijp-pijpplaatlassen in hoogwaardig materiaal onder extreme kwaliteitseisen in twee lagen uit te voeren.
Voor die produkten waarmede een goede marktpositie is opgebouwd, worden een aantal aanvullende innovatieprogramma's uitgevoerd.
De sektor kernenergie ondervond in het verslagjaar een zekere opleving door opdrachten voor zes reaktorvaten voor buitenlandse rekening. De toekomst van deze aktiviteiten – destijds door RSV gestart met aanmoediging van de overheid – wordt echter voornamelijk bepaald door de nederlandse plannen voor de bouw van drie kerncentrales.
Het is duidelijk dat het recente regeringsbesluit tot uitstel van de beslissing over deze plannen voor RSV een ernstige tegenslag is. Wij zijn van mening, dat de overheid, in het kader van de door haar beoogde voortzetting van de voorbereiding tot de bouw van genoemde kerncentrales, de met veel kosten en zorg opgebouwde industriële positie in stand moet helpen houden.

Energievoorziening en Montage

In 1975 stelde het Gemeente Energie Bedrijf Rotterdam de Centrale Maasvlakte in bedrijf. Deze met gas of olie gestookte centrale is uitgerust met twee 500 MW eenheden, momenteel de grootste in Nederland.
RSV leverde voor deze centrale de ketelinstallaties en – in konsortiumverband met Brown Boveri Nederland – de turbogeneratorinstallaties.
Tevens werd de ketelinstallatie voor een 190 MW eenheid van de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij opgeleverd.
Nieuwe ketelorders bleven in 1975 beperkt tot een grote installatie voor Shell Moerdijk en een aantal kleinere industrieketels.
In de sektor landmontage werd een grote order geboekt voor hooggekwalificeerd montagewerk voor een installatie voor vloeibaar aardgas op de Maasvlakte.
Geen orders werden geboekt voor montage van modules voor offshore platforms op de Noordzee. Dit hangt mede samen met protektionistische maatregelen van andere landen.
De produktgroep werkt aan een uitbreiding van haar export aktiviteiten, zowel voor opwekkingseenheden als montagewerken. In verband hiermede wordt de projektstaf versterkt.

Proces en Milieu

De orderontvangst van de produktgroep in 1975 was goed, vooral voor kompressoren. Grote opdrachten werden geboekt voor het Midden-Oosten, Rusland, offshore installaties op de Noordzee en voor DSM.
Gezien de verwachtingen voor een verdere groei van de kompressorverkopen is een investeringsprogramma onderhanden voor uitbreiding en modernisering van de produktiekapaciteit van Thomassen Holland.
Met onze licentiegever voor de fabrikage van kompressoren – Carrier Corporation – werd overeenstemming bereikt voor een wereldwijde samenwerking voor onderhoud en reparatie van kompressoren en andere apparatuur. Hiertoe werd opgericht de Elliott-Thomassen Services Company (ETSCO), waarin RSV een 1/3 belang verkrijgt.
Orders voor gasturbines werden ontvangen uit het Midden-Oosten. Ook voor andere apparatuur voor de procesindustrie – zoals drukvaten, warmtewisselaars en afsluiters – werden belangrijke exportorders geboekt. Desalniettemin bleef de orderontvangst achter bij de beschikbare kapaciteit.
In 1975 kwalificeerden de betrokken RSV-bedrijven zich voor de hoogste amerikaanse kwaliteitseisen voor apparatenbouw voor de procesindustrie.
Een aantal interessante engineeringorders werd geboekt voor in Griekenland, België en Nederland te bouwen installaties voor behandeling van indus-

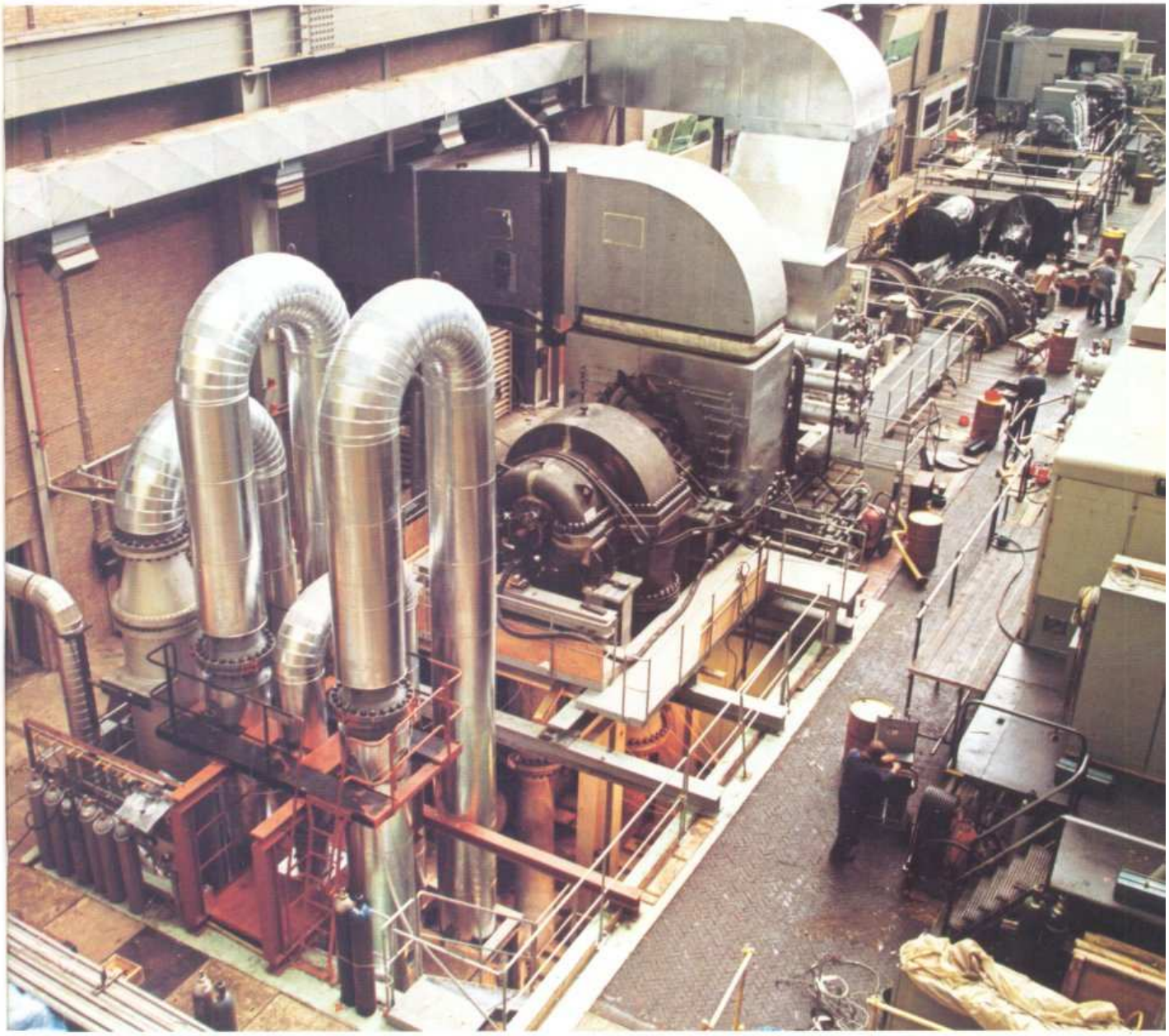

Het aerodynamisch beproeven van een centrifugaal kompressor met behulp van een gasturbine

trieel en stedelijk afvalwater. Een verdere toename wordt verwacht van orders voor installaties voor proceswater- en kondensaatbehandeling voor de procesindustrie.
In de gespecialiseerde apparatenbouw werd voortgang gemaakt met de fabrikage van stoomgeneratoren en natrium-warmtewisselaars voor de te Kalkar in aanbouw zijnde snelle kweekreaktor. Ook vanuit de petrochemische industrie werden orders ontvangen voor afgassen ketels, warmte wisselaars en andere apparatuur te fabriceren onder speciale kwaliteitseisen en samengesteld uit bijzondere materialen.

Lichte machinebouw

De orderontvangsten voor toeleveringen voor de bouwnijverheid bleven achter door de lagere bedrijvigheid in deze bedrijfstak. Het in 1974 aangekondigde landelijk rekonstruktieprogramma voor de kapaciteitsvermindering in de branche voor centrale verwarmingsradiatoren heeft nog niet aan de verwachtingen voldaan.
Niettemin werd bij Veha Grobbendonk een duidelijke verbetering bereikt door een verdere mechanisatie, inkrimping van het personeelsbestand en opvoering van de efficiency. Veha Wierden heeft de produktie van centrale verwarmingsradiatoren beëindigd.
Het nieuw opgerichtte bedrijf Elap houdt zich nu bezig met de fabrikage van zelfontwikkelde oliegevulde elektrische radiatoren voor de nederlandse en buitenlandse markt. Voor beide bedrijven wordt in totaal bezien in 1976 een bescheiden bijdrage tot de concernresultaten verwacht.
De sektor liften, roltrappen en dergelijke werd versterkt door overname van J. de Reus B.V., Krimpen a/d IJssel. Dit bedrijf vervaardigt gespecialiseerde liften en soortgelijke apparatuur.
De verkopen van verpakkingsmachines onderging in 1975 een verdere stijging.
Voor de door ons bedrijf Pannevis ontwikkelde vakuumbandfilters werd in 1975 de honderdste bestelling geboekt. Het toepassingsgebied voor deze filterinstallaties is verder verbreed.

Algemene werktuigbouw

De koncentratie van de gieterijen van Boddaert, 'de Schelde' en RDM in een in Middelburg te vestigen gieterij zal in 1976 haar beslag krijgen. In Rotterdam blijft ten behoeve van de scheepsreparatie een kleine gieterij gehandhaafd.
De machinefabrieken van RDM en WF leden in 1975 ernstige onderbezettingsverliezen, deels door konjunkturele maar vooral door strukturele oorzaken. Plannen voor een ingrijpende herstrukturering van beide bedrijven werden reeds vermeld.
De belangrijkste orders betroffen werkzaamheden voor turbine-installaties voor elektrische centrales, kernenergiekomponenten en defensiematerieel.
De bedrijven kwalificeerden zich voor het zogenaamde AQAP-1 Certificaat, waarvoor een kwaliteitsorganisatie werd opgebouwd. Hierdoor kan worden meegewerkt aan alle NATO-defensie projekten.

Kernenergie

Rotterdam Nuclear boekte in 1975 orders voor zes reaktorvaten: twee voor General Electric en vier voor Kraftwerk Union. Met deze opdrachten is het bedrijf echter niet volledig bezet. Door het uitstel van de beslissing over de bouw van drie nieuwe nederlandse kerncentrales zijn de kansen op nieuwe orders sterk gedaald, ook voor de buitenlandse markt.
In 1975 is besloten Rotterdam Nuclear mede te richten op de bouw van zware vaten voor de petrochemische industrie. De daarvoor noodzakelijke technische en commerciële voorbereidingen zijn in gang gezet.
Het ingenieursbureau NUCON heeft haar aktiviteiten vooral gekoncentreerd op de engineering van een in Zwitserland bij Leibstadt in aanbouw zijnde kerncentrale van circa 900 MW. In samenwerking met General Electric, Brown Boveri en Verenigde Bedrijven Bredero is aan de 'South African Electricity Supply Commission' een offerte uitgebracht voor de bouw van twee 1000 MW kerncentrales.

Ontwikkeling kernenergie

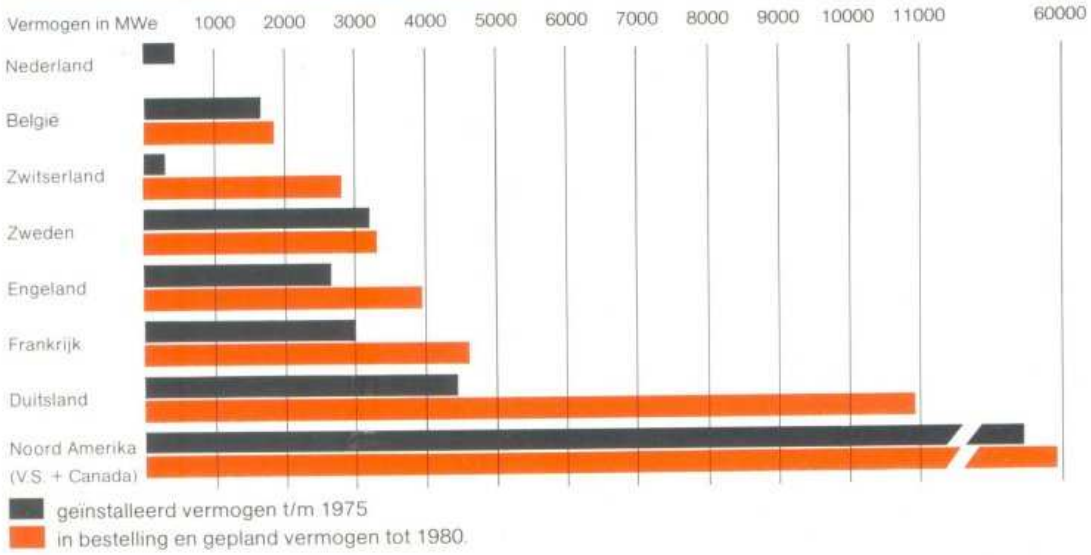

Herstrukturering en organisatie

Foto boven:
In samenwerking met het Max Planck Instituut ontwikkelde torus voor een experimentele fusie reaktor
Foto onder:
Ontwikkeld pijpplaat-lassysteem voor warmtewisselaars met natrium als koelmiddel

In 1975 is de in 1972 gestarte bestuurlijke reorganisatie en integratie van RSV, gericht op invoering van een divisiestruktuur en instelling van een aantal centrale diensten en afdelingen afgerond.
In het verslagjaar werd goede voortgang gemaakt met invoering van een uniform systeem voor strategische planning.
In 1975 werd voorts overgegaan tot een nieuwe opzet van de public relations aktiviteiten van RSV.
Ter versterking van de sektor landmontage werd besloten tot bundeling van het RSV Montagebedrijf en de landmontageafdelingen van Verolme Machinefabriek IJsselmonde en Wester Pijpleidingen in de produktgroep energievoorziening. Met ingang van 1976 is de nieuwbouwwerf van WF voor de bouw van marineschepen ondergebracht in de divisie marine, scheepsmachinebouw en elektrotechniek.

Herstrukturering

De herstruktureringsplannen voor de divisie scheepsbouw van RSV moesten in 1975 fundamenteel worden aangepast vanwege de struktureel veranderde scheepsbouwmarkt. De oorspronkelijke plannen waren gericht op koncentratie van de produktie op een kleiner aantal bouwplaatsen met behoud van de bestaande werkgelegenheid.
In oktober 1975 kwamen aangepaste plannen gereed. Deze voorzien, na afweging van de ekonomische en sociale konsekwenties, in een inkrimping van de produktiekapaciteit met 30%. Hiermede zijn circa 3000 arbeidsplaatsen gemoeid. Deze kapaciteitsvermindering zal in eerste instantie worden verwezenlijkt door het in fasen niet verlengen van kontrakten van ingeleend personeel. Het slagen van deze maatregelen zal mede afhangen van de bereidheid van nederlandse werknemers tot omscholing en inzet op een andere lokatie dan tot dusverre.
De nieuwe herstruktureringsplannen zijn inmiddels aangeboden aan de sociale partners. Hiermede werd een periode van intensief overleg met de centrale ondernemingsraad, de ondernemingsraden van betrokken bedrijven, de vakverenigingen en de overheid ingeluid. Voor de behandeling van de plannen werden uitgebreide procedureafspraken gemaakt.
Het beraad en de besprekingen over deze gekompliceerde materie zal op korte termijn tot een aktieplan moeten leiden. Daarna kan, gedecentraliseerd per lokatie, tot uitvoering worden overgegaan.
Studies over de mogelijkheden op langere termijn van Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. leidden in 1975 tot de beslissing voor kontinuering van de scheepsreparatie- en machinebouwafde-

lingen. Voor de scheepsbouwafdeling is een plan ontwikkeld voor inkrimping van de kapaciteit en overschakeling op sektiebouw en staalkonstrukties
Het projekt tot herstrukturering van de reparatiewerf Waalhaven werd in 1975 grotendeels afgerond door effektuering van een aantal maatregelen, waardoor herstel van het rendement van dit bedrijf weer mogelijk wordt.
Voor de radiatorenfabriek Veha Wierden moest besloten worden tot inkrimping van het personeelsbestand van circa 280 man tot circa 100 man. De produktie van centrale verwarmingsradiatoren is beëindigd. Het nieuw opgerichtte bedrijf Elap is thans gespecialiseerd in de fabrikage van elektrische radiatoren.
In het belgische Veha-bedrijf te Grobbendonk werd het personeelsbestand verminderd met circa 100 man.
Een omvangrijk herstruktureringsprojekt betreft de samenvoeging van de gieterijen van Boddaert, 'de Schelde' en RDM in een nieuwe gieterij in Middelburg, welke medio 1976 gereed zal komen. Voor de sociale begeleiding van dit projekt zijn gedetailleerde regelingen getroffen.
In 1975 zijn studies ter hand genomen voor een mogelijke reorganisatie en bundeling van staf- en hulpdiensten van WF en RDM. De studies zullen medio 1976 gereed komen.
Voor een reorganisatie van de sektor algemene werktuigbouw van WF en RDM zijn studies gereed gekomen. Naar verwachting zullen de definitieve plannen in de loop van 1976 tot uitvoering worden gebracht.
In verband met de herstruktureringsproblematiek werd in 1975 tussen RSV en de vakverenigingen een 'overeenkomst sociale begeleiding herstrukturering RSV' getekend.

Innovatie

De nieuwe organisatorische aanpak van de innovatie, waaraan in ons vorig jaarverslag uitvoerig aandacht werd besteed, heeft in 1975 geleid tot een merkbare toeneming van de innovatie aktiviteiten bij RSV.
Door een duidelijke programmering en regelmatige voortgangskontrole van de innovatie programma's van de divisies is de basis gelegd voor een verdere groei van de aktiviteiten voor ontwikkeling van nieuwe produkten produktieprocessen en -methoden.
Veel aandacht is besteed aan een goede wisselwerking tussen onze centrale afdeling voor research en development en de bedrijfseenheden die zich met innovatie projekten bezighouden, waarbij een optimale verdeling van ontwikkelingswerk bij de bedrijfseenheden enerzijds en bij de centrale research en development afdeling anderzijds wordt nagestreefd.

Raad van Commissarissen

Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders op 28 april 1975 is de heer A. Th. van der Lecq in verband met het bereiken van de gestelde leeftijdsgrens afgetreden als lid van de raad van commissarissen.
In zijn plaats werd de heer W. Thomassen aangewezen als vice-voorzitter van de raad.
De heer Van der Lecq werd in 1970 benoemd tot lid van de raad van commissarissen van Verolme Verenigde Scheepswerven N.V. Als lid van de Commissie Winsemius had hij een groot aandeel in de totstandkoming van de fusie tussen de Rijn-Schelde groep en het Verolme concern in 1971.
Vanaf de aanvang maakte de heer Van der Lecq als vice-voorzitter deel uit van de raad van commissarissen van RSV. In die hoedanigheid heeft de heer Van der Lecq, door zijn brede industriële ervaring en inzicht in menselijke verhoudingen een belangrijke bijdrage geleverd aan de opbouw van RSV.
De heren drs. J. W. de Pous, M. Eijkenaar, J. H. Jansma en prof. dr. ir. W. P. A. van Lammeren werden wederom benoemd als lid van de raad van commissarissen.

Schoonspuiten en verven van een scheepshuid met nieuw ontwikkelde, aan de dokwand bevestigde apparatuur

Personeel

Personeelsvoorziening

Eind 1975 telde RSV 32.547 personeelsleden tegen 32.028 aan het begin van het jaar. Van deze 32.547 werknemers werkten er 5.726 op de buitenlandse RSV bedrijven (was 5.224).
Eind 1975 hadden de nederlandse bedrijven van RSV 26.821 werknemers, waaronder 3.223 buitenlandse werknemers die op de gebruikelijke nederlandse voorwaarden in dienst zijn (was resp. 26.804 en 3.215). Bovendien waren ongeveer 2.100 buitenlandse werknemers op kontraktbasis bij de RSV-bedrijven werkzaam (begin 1975 ca. 2.500).
Vanwege de problemen in de scheepsbouw en de ekonomische situatie in het algemeen is RSV in 1975 terughoudend geweest met het aannemen van nieuwe personeelsleden, in het bijzonder voor funkties in de indirekt produktieve sfeer.
Hiertoe werden centraal richtlijnen en procedures vastgesteld, die er mede in voorzien dat voor het vervullen van vakatures in de eerste plaats kandidaten in aanmerking komen die reeds bij RSV werken.
In het verslagjaar werd een werkgroep aangewezen voor het ontwikkelen van een nieuw beleid voor de personeelsopleidingen van RSV. Dit projekt richt zich vooral op de bedrijfsscholen, wier toekomst beïnvloed wordt door het overheidsbeleid ten aanzien van de leerplichtige leeftijd en het partieel onderwijs voor jongeren, de veranderde vooruitzichten in de scheepsbouw en de te verwachten toenemende noodzaak voor omscholing van personeel. In 1975 hebben zich 431 jongeren aangemeld voor opleiding aan een RSV bedrijfsschool, tegen 537 in het voorgaande jaar.

Arbeidsvoorwaarden

Per 1 januari 1975 werd voor alle werknemers van RSV, die voor hun arbeidsvoorwaarden vallen onder de CAO-Grootmetaal, een uniforme salarisschaal ingevoerd. Met het oog op een verdere integratie heeft RSV in 1975 een inventarisatie van de overige materiële en immateriële arbeidsvoorwaarden opgesteld.
Dit heeft geleid tot het opstellen van een beleidsplan met uitgangspunten en procedures voor het realiseren van deze verdere integratie. Het beleidsplan werd aangeboden aan de vakverenigingen.
Belangrijk uitgangspunt van het plan is dat RSV streeft naar een uniform pakket van arbeidsvoorwaarden voor de werknemers in de bedrijven die vallen onder de CAO-Grootmetaal. De verwezenlijking daarvan zal overigens vele jaren vergen.
Met de vakverenigingen werd overeenstemming bereikt over een 'overeenkomst sociale begeleiding herstrukturering RSV'. Centraal element in de overeenkomst is de mogelijkheid tot overplaatsing van werknemers. Dit houdt in dat een werknemer, wiens funktie door herstrukturering in het geding komt, een aanbod tot overplaatsing naar een andere funktie in RSV wordt gedaan, tenzij zulks in bijzondere gevallen niet mogelijk is.
De overeenkomst voorziet in gedetailleerde regelingen en garanties voor de werknemers bij een dergelijke overplaatsing of een eventuele afvloeiing.
Volgens deze in augustus 1975 getekende overeenkomst zijn de betrokken vakverenigingen en RSV van mening dat met de overeenkomst tenminste voldaan wordt aan de bepalingen daaromtrent neergelegd in de CAO en naar letter en geest aan de betreffende passages in het rapport van de Commissie Winsemius.
Aan salarissen, sociale lasten en overige personeelskosten betaalde RSV in 1974 ƒ 898 miljoen. In 1975 is dit bedrag gestegen tot ƒ 1.075 miljoen (inclusief VERB).
Op grond van de CAO-Grootmetaal werden per 1 januari 1975 salarissen van het personeel verhoogd met 3,28% als kompensatie voor de gestegen prijzen alsmede met 1,75%.
Bovendien werd de toeslag van ƒ 45,– per maand, daterende van 1974, in de salarissen verwerkt.

Overleg

Ook in 1975 heeft het overleg binnen de centrale ondernemingsraad van RSV en de ondernemingsraden van de afzonderlijke bedrijven zijn waarde bewezen.
Een breed scala van onderwerpen kwam bij het overleg in de centrale ondernemingsraad aan de orde. Het aksent lag daarbij op de herstruktureringsproblematiek en de slechte marktsituatie in de scheepsbouw.
Andere onderwerpen waren de algemene gang van zaken in het concern, de resultaten, de orderportefeuille, de strategieplannen van RSV, de problematiek rond Commissie II, de oprichting van een stichting voor medezeggenschap van de werknemers via bezitsvorming, het personeelswervings- en aannemingsbeleid en de benoeming van leden van de raad van commissarissen.
Teneinde het funktioneren van de centrale ondernemingsraad en haar kommissies nader te bespreken werd een driedaagse konferentie gehouden.
Met de koördinatoren van de vakverenigingen voor RSV werd goed en regelmatig overleg gevoerd.

Algemeen

Evenals in voorgaande jaren is in 1975 een sociaal jaarverslag uitgebracht. Voorts is in het verslagjaar gestart met een centraal personeelsorgaan van RSV.
De raad van bestuur appreciëert het konstruktieve overleg in de centrale ondernemingsraad, de afzonderlijke ondernemingsraden en de overige daartoe bestaande organen en spreekt dank uit voor de wijze waarop het personeel zich in 1975 voor een goede gang van zaken heeft ingezet.

Rotterdam, 22 maart 1976

De raad van bestuur

Indeling bedrijven naar divisies

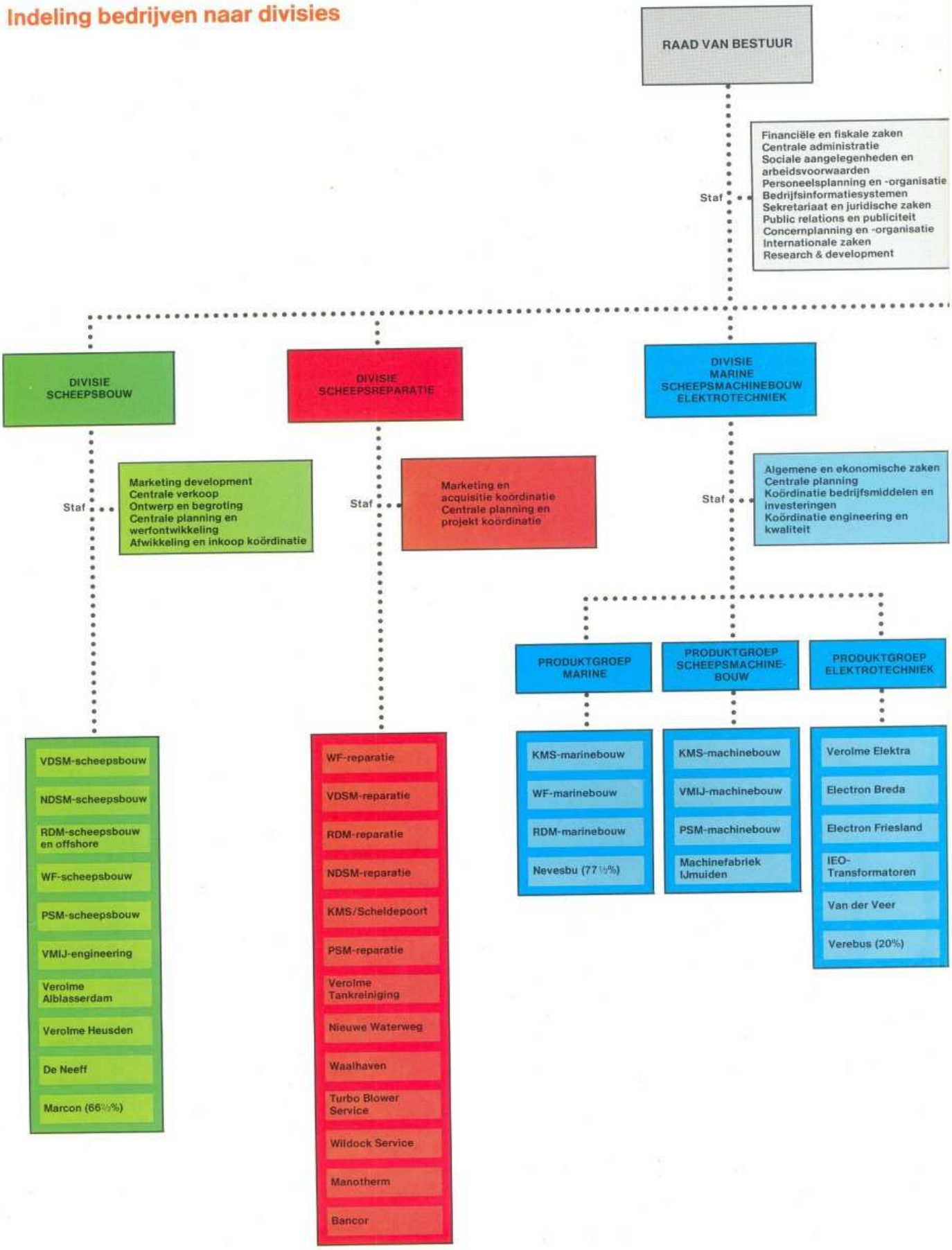

Het overzicht vermeldt de belangrijkste bedrijven en deelnemingen van RSV
Tenzij anders aangegeven betreft het 100% deelnemingen

Verklaring van afkortingen:

RDM	=	De Rotterdamsche Droogdok Mij.
KMS	=	Koninklijke Mij. 'de Schelde'
MFB	=	Machinefabriek 'Breda' v/h Backer en Rueb
WF	=	Dok- en Werfmij. Wilton-Fijenoord
PSM	=	Machinefabriek en Scheepswerf v. P. Smit Jr.
VDSM	=	Verolme Dok- en Scheepsbouw Mij.
NDSM	=	Nederlandsche Dok en Scheepsbouw Mij.
VMIJ	=	Verolme Machinefabriek IJsselmonde

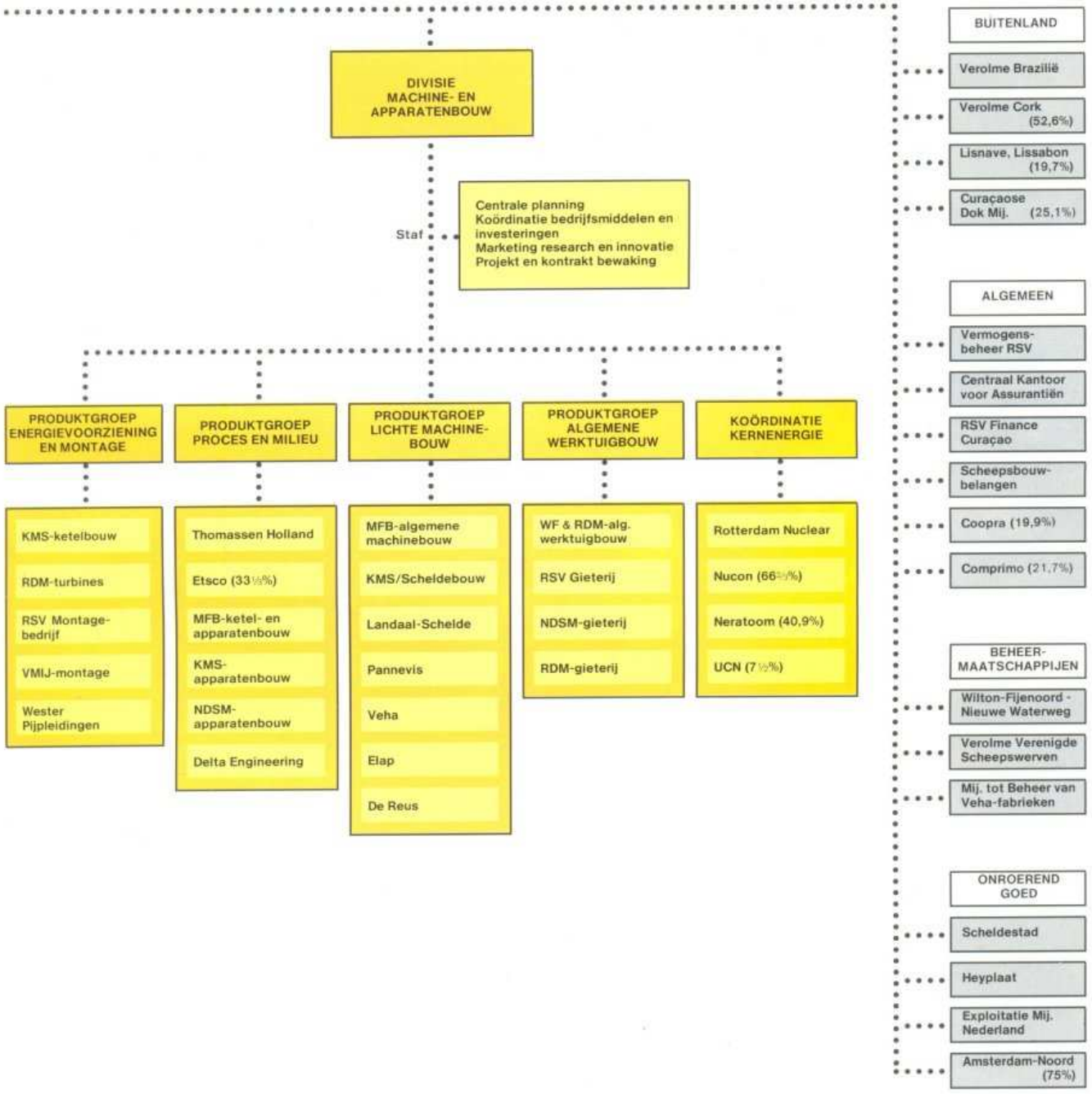

Gekonsolideerd vermogensoverzicht

(× f 1.000)	31 december 1975		31 december 1974	
Duurzame produktiemiddelen	733.580		729.188	
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen	66.346		41.627	
Vorderingen op lange termijn	160.738		40.335	
Vastgelegde middelen		960.664		811.150
Schepen in voorraad		95.085		10.084
Voorraden	140.183		130.196	
Werken onder handen voor derden	1.746.303		1.571.960	
Vorderingen op korte termijn	806.302		713.584	
Liquide middelen	176.046		347.555	
Vlottende middelen		2.868.834		2.763.295
Totaal aktiva		3.924.583		3.584.529
Eigen vermogen				
Geplaatst aandelenkapitaal	105.283		93.772	
Agioreserve	78.367		89.528	
Algemene reserve	322.862		294.627	
Struktuurreserve	15.000		—	
		521.512		477.927
Minderheidsbelang van derden in gekonsolideerde deelnemingen	10.635		7.894	
Voorzieningen	178.751		175.059	
Schulden op lange termijn	582.983		315.198	
		772.369		498.151
Termijnen op werken onder handen voor derden		1.859.221		1.889.948
Schulden op korte termijn		752.530		701.623
Dividend		18.951		16.880
Totaal passiva		3.924.583		3.584.529

Gekonsolideerd resultatenoverzicht

(× f 1.000)		1975		1974
Geproduceerde omzet		**3.132.966**		2.570.937
Lonen, salarissen en overige personeelskosten	**1.075.101**		898.531	
Overige produktiekosten	**1.872.158**		1.461.129	
Afschrijvingen	**89.433**		91.144	
		3.036.692		2.450.804
Bedrijfsresultaat		**96.274**		120.133
Diverse baten en lasten				
Ontvangen intrest	**37.197**		28.819	
Betaalde intrest	**-/- 39.992**		-/- 20.950	
Resultaat van niet gekonsolideerde deelnemingen	**2.519**		1.505	
Incidentele baten	**9.158**		518	
Incidentele lasten	**-/- 18.471**		-/- 5.717	
		-/- 9.589		4.175
Winst vóór belastingen		**86.685**		124.308
Belasting naar de winst		**34.700**		59.258
		51.985		65.050
Aandeel van derden in de resultaten van gekonsolideerde deelnemingen		**1.680**		64
Beschikbare winst		**50.305**		64.986

Rotterdam, 22 maart 1976

Toelichting op het gekonsolideerd vermogensoverzicht en het gekonsolideerd resultatenoverzicht

Algemeen

Voor de gehanteerde waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar blz. 35. Voor zover niet anders is aangegeven, luiden alle bedragen in *f* 1.000.
Een lijst met namen en zetels van de vennootschappen, waarin RSV rechtstreeks of middellijk voor ten minste 50% van het geplaatste kapitaal deelneemt, is ten kantore van het Handelsregister te Rotterdam gedeponeerd.
In het vermogens- en resultatenoverzicht over 1975 zijn opgenomen de vorig jaar verworven braziliaanse werf (VERB), alsmede Vermogensbeheer Rijn-Schelde-Verolme B.V.; ultimo 1974 zijn alleen de balansen van genoemde vennootschappen meegekonsolideerd. In het gekonsolideerd vermogensoverzicht ultimo 1975 is begrepen de in dit jaar verworven deelneming Liftenfabriek J. de Reus B.V.; konsolidatie van de resultaten van deze vennootschap zal met ingang van 1976 plaatsvinden.
Als gevolg van een wijziging van de waarderingsgrondslag met betrekking tot de voorziening voor latente belastingverplichtingen, alsmede dank zij een thans duidelijker inzicht in de fiskale positie, met name ten aanzien van fiskaal onverrekende verliezen uit oude jaren, kan een bedrag uit de voorziening voor latente belastingverplichtingen vrijvallen. Hierdoor kan – rekening houdende met het belastingeffekt – een aanvullende afwaardering plaatsvinden van *f* 40 miljoen op de schepen in voorraad, welke afwaardering mede heeft geleid tot de afschrijving van deze schepen tot marktwaarde ultimo 1975.

Duurzame produktiemiddelen

De samenstelling van de balanswaarde, alsmede de leeftijdsopbouw (exclusief terreinen en nog niet voltooide investeringen) ultimo 1975 is als volgt:

	Aanschaffingswaarde					Boekwaarde	
	vóór 1961	1961 t/m 1965	1966 t/m 1970	1971 t/m 1975	Totaal	31/12 1975	31/12 1974
Gebouwen	155.885	39.711	62.510	113.734	371.840	157.911	123.613
Hellingen	29.874	25.110	24.269	11.370	90.623	36.835	38.826
Droogdokken	135.943	48.764	56.709	78.789	320.205	114.998	126.885
Havenwerken	38.791	19.239	7.605	7.606	73.241	7.364	4.688
Machines, werktuigen en vaste inrichtingen	271.638	117.353	158.061	259.277	806.329	206.859	196.293
Gereedschappen, meubilair en overige inventaris	–	–	–	30.473	30.473	–	–
Vaar- en voertuigen	9.209	9.492	14.218	26.843	59.762	14.250	15.209
Woningen	38.277	9.745	9.226	6.137	63.385	40.638	41.692
Niet bedrijfsgebonden aktiva	–	–	–	6.942	6.942	1.970	300
Totaal	679.617	269.414	332.598	541.171	1.822.800	580.825	547.506
In procenten	37,3	14,8	18,2	29,7	100		
Afschrijvingen	636.530	223.503	219.374	162.568	1.241.975		
Boekwaarde	43.087	45.911	113.224	378.603	580.825	580.825	547.506
Terreinen						33.952	32.464
Nog niet voltooide investeringen						118.803	149.218
Balanswaarde duurzame produktiemiddelen						733.580	729.188

De belangrijkste afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen, hellingen, droogdokken	5 %
Havenwerken, machines, werktuigen, etc.	12½%
Gereedschappen	100 %
Voertuigen	30 %
Woningen	2 %

De verzekerde waarde van de duurzame produktiemiddelen (exclusief gegraven dokken, terreinen, hellingen en havenwerken) beloopt ƒ 2,7 miljard. De oppervlakte van bedrijfsterreinen in eigendom is circa 400 ha en in erfpacht of langdurige huur circa 300 ha (exclusief VERB).

Mutaties in 1975:

Boekwaarde per 31 december 1974	729.188
Investeringen	96.769
Toeneming door verwerving J. de Reus B.V.	720
Afschrijvingen	-/- 89.433
Overige mutaties, waaronder verkopen	-/- 3.664
Boekwaarde per 31 december 1975	733.580

Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen

	1975	1974
Deelnemingen in het vermogen	64.177	40.155
Vorderingen op deelnemingen	2.169	1.472
	66.346	41.627

De belangrijkste deelnemingen zijn:

Lisnave Estaleiros Navais de Lisboa S.à.r.l., Lissabon	19,7%
N.V. Curaçaose Dok Maatschappij, Willemstad	25,1%
Comprimo B.V., Amsterdam	21,7%
Ultra-Centrifuge Nederland N.V., 's-Gravenhage	7,5%
Nordische Reederei Gesellschaft Jacob mbH & Co., Flensburg	29,1%
Flensburger Uebersee Schiffahrtgesellschaft Jacob mbH & Co., Flensburg	18,4%

Mutaties in 1975:

Boekwaarde per 31 december 1974	41.627
Aankopen	27.270
Aandeel in resultaten (minus ontvangen dividenden ad 2.519)	-/- 3.218
Overige mutaties	667
Boekwaarde per 31 december 1975	66.346

Onder Voorzieningen is een bedrag van ƒ 9 miljoen opgenomen in verband met risiko's in buitenlandse deelnemingen.

Vorderingen op lange termijn

Restant hoofdsom (na aftrek van voorzieningen)	193.729	55.163
Minus: in het volgende jaar vervallende aflossingen	32.991	14.828
	160.738	40.335

Ingaande 1975 zijn de in het volgende jaar vervallende aflossingen opgenomen onder Vorderingen op korte termijn; de vergelijkende cijfers over 1974 zijn aangepast.
Van de restant hoofdsom is tot een bedrag van circa ƒ 110 miljoen hypothecaire zekerheid verkregen; voor het merendeel der overige vorderingen zijn gelijkwaardige zekerheden ontvangen.

Schepen in voorraad

Betreft een in 1975 gereed gekomen VLCC, alsmede twee VLCC's welke respektievelijk in 1976 en 1977 gereed zullen komen; ter voltooiing van laatstgenoemde schepen diende ultimo 1975 nog ƒ 145 miljoen te worden besteed.

Voorraden

Grond- en hulpstoffen	111.909	99.167
Halffabrikaten en gereed produkt	28.274	31.029
	140.183	130.196

Werken onder handen voor derden

De totale waarde van de opdrachten in portefeuille bedroeg – afgezien van reparatie-opdrachten – ultimo 1975 circa ƒ 6,6 miljard, van welk bedrag ƒ 1,9 miljard betrekking heeft op VERB. Per 31 december 1975 was reeds circa ƒ 1,7 miljard uitgegeven, zodat ter verwerking circa ƒ 4,9 miljard resteert. Ultimo 1975 waren termijnen ontvangen tot een bedrag van circa ƒ 1,9 miljard.

Vorderingen op korte termijn

	1975	1974
Handelsdebiteuren (inclusief vordering inzake voorfinanciering)	708.484	653.480
Vooruitbetaalde kosten	4.242	5.752
Door hypotheek gedekte vorderingen	2.158	2.002
Aflossingen op vorderingen op lange termijn	32.991	14.828
Overige vorderingen	58.427	37.522
	806.302	713.584

Liquide middelen

Beleggingen op korte termijn	118.628	259.199
Kas, bankiers, giro	50.099	81.903
Effekten	7.319	6.453
	176.046	347.555

Van de effekten zijn obligaties met een beurswaarde van ƒ 2.960.000 in onderpand gegeven.

Geplaatst aandelenkapitaal

Maatschappelijk kapitaal:

Prioriteitsaandeel	ƒ 100
Gewone aandelen	ƒ 159.999.900
Preferente aandelen	ƒ 90.000.000
	ƒ 250.000.000

Per 31 december 1974 was geplaatst	93.772
Uitgegeven aandelen ter zake van de bonus en het stockdividend 1974	10.811
Verwerving J. de Reus B.V.	700
Geplaatst aandelenkapitaal per 31 december 1975	105.283

Het geplaatste kapitaal bestaat, naast het prioriteitsaandeel, uit gewone aandelen. Het prioriteitsaandeel is in handen van de Stichting Prioriteit Rijn-Schelde-Verolme. Het bestuur van deze Stichting wordt gevormd door de leden van de raad van commissarissen en de raad van bestuur van de vennootschap.

Agioreserve

Stand per 31 december 1974		89.528
Vermindering ten gevolge van de bonus en het stockdividend 1974		10.811
		78.717
Agio ontstaan bij verwerving J. de Reus B.V.	511	
Overgebracht naar Algemene Reserve	861	
		350
Stand per 31 december 1975		78.367

De agioreserve is als belastingvrij in de zin van de Wet op de Inkomstenbelasting aan te merken.

Algemene reserve

Stand per 31 december 1974	294.627
Toegevoegd ter zake van uitgekeerd dividend 1974 in aandelen in plaats van kontanten	11.020
Overgebracht van agioreserve	861
Ingehouden winst 1975	16.354
Stand per 31 december 1975	322.862

In de algemene reserve is begrepen aan ingehouden winst sedert de oprichting van de vennootschap ƒ 154.112.000.

Struktuurreserve

Deze uit de netto winst over 1975 gevormde reserve is bestemd voor toekomstige extra afschrijvingen op duurzame produktiemiddelen, welke in verband met een door te voeren afslanking van de RSV-organisatie mogelijk buiten gebruik dienen te worden gesteld.

Minderheidsbelang van derden in gekonsolideerde deelnemingen

Het minderheidsbelang van derden in gekonsolideerde deelnemingen is gewaardeerd op intrinsieke waarde.

Voorzieningen

	1975	1974
Reorganisatievoorziening	30.000	30.000
Latente belastingverplichtingen	69.000	75.038
Voorzieningen met betrekking tot bepaalde aktiva	14.493	16.739
Kostenegalisatievoorzieningen	19.281	15.199
Assurantie eigen risico	22.605	13.633
Voorziening voor pensioenlasten	8.500	8.500
Overige voorzieningen	14.872	15.950
	178.751	175.059

De voorziening voor latente belastingverplichtingen is in beginsel gebaseerd op het verschil tussen het fiskaal en het commercieel vermogen. De berekening vindt plaats tegen het geldend tarief van de vennootschapsbelasting. Bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Metaalindustrie bestaan belangrijke backserviceverplichtingen, welke door middel van inhaalpremie zullen moeten worden betaald. Een deel van de hierdoor te verwachten extra premiedruk is gereserveerd in de voorziening voor pensioenlasten.

Schulden op lange termijn

	1975	1974
a. Onderhandse leningen	157.145	47.511
b. Hypothecaire leningen	400.615	253.242
c. Obligatielening	37.814	37.814
d. Pensioenverplichtingen	12.808	19.651
Restant hoofdsom	608.382	358.218
Minus: in het volgende jaar vervallende aflossingen	25.399	43.020
	582.983	315.198

Ingaande 1975 zijn de in het volgende jaar vervallende aflossingen opgenomen onder Schulden op korte termijn; de vergelijkende cijfers over 1974 zijn aangepast.

ad a. Onderhandse leningen:	Resterende looptijd	Rente percentage	Hoofdsom 31 december 1975
Banque Européenne de Crédit (BEC), Brussel	5 jaar	1 3/4% boven Libor*	75.000
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V. en Algemene Bank Nederland N.V.	8 jaar	1 1/2% boven Libor*	26.885
Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal	10 jaar	6 3/4%	14.165
BNS International N.V. (Nova Scotia)	5 jaar	1 1/2% boven Libor*	12.099
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V.	9 jaar	7 1/8%	10.000
Nationale Nederlanden N.V.	10 jaar	6 3/4%	5.385
Algemene Bank Nederland N.V.	2 jaar	6 3/4%	2.250
Institutionele beleggers	4 jaar	5 1/4%	1.800
Diversen			9.561
			157.145

De vennootschap heeft zich, in verband met onderhandse leningen tot een bedrag van ruim ƒ 12 miljoen verbonden bepaalde onroerende goederen niet te bezwaren.
De belangrijkste voorwaarden van de BEC-lening zijn:
- De vennootschap zal geen aandelen van dochtervennootschappen vervreemden.
- Het eigen vermogen van RSV zal niet beneden ƒ 470 miljoen dalen.
- Een maximum ratio van langlopende schulden en kredietgaranties – doch exclusief pensioenverplichtingen – tot het eigen vermogen van 1,3 : 1.
- De totale langlopende schulden, voor zover op basis van hypothecaire zekerheden (exclusief scheepshypotheken tot een bedrag van ƒ 300 miljoen) zullen niet uitgaan boven ƒ 350 miljoen of 3/4 van het netto eigen vermogen.
- Een ratio van vlottende aktiva en vlottende passiva van 1 : 1.

* London inter bank offered rate

ad b. Hypothecaire leningen:

Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V. en Algemene Bank Nederland N.V.	4 jaar	9 3/4 %	75.000
Institutionele beleggers	15 jaar	9 5/8 %	100.000
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V. en Algemene Bank Nederland N.V.	11 jaar	8 1/2 %	90.000
Idem	3 jaar	9 1/4 %	30.000
Stichting Pensioenfonds Philips	4 jaar	7 3/8 %	6.200
Foir Teoranta, Ierland	–	renteloos	7.867
Institutionele beleggers	13 jaar	7 1/4 %	7.740
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V.	5 jaar	7 1/8 %	5.625
Diverse hypotheken op woningen in Noord-Holland	–	6 1/2-9 %	8.414
Nationale Investeringsbank N.V.	3 jaar	6 3/8 %	2.650
Institutionele beleggers	10 jaar	6 3/4 %	33.077
Westland-Utrecht Hypotheekbank N.V.	10 jaar	9 5/8 %	8.500
Diversen			25.542
			400.615

ad c. Obligatielening:

Obligatielening 1969	24 jaar	7 1/8 %	37.814

Zekerheidsstelling tegenover de Trustee inzake obligatielening 1969:
De vennootschap heeft zich verplicht geen aandelen in vennootschappen, waarvan zij bij het aangaan van de lening meer dan 90 % van het geplaatste aandelenkapitaal rechtstreeks in eigendom had, te vervreemden.

ad d. Pensioenverplichtingen:

De verplichtingen inzake pensioenen van de in Nederland gevestigde vennootschappen zijn ondergebracht bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Metaalindustrie en bij afzonderlijke stichtingen en verzekeringsmaatschappijen.
De in de balans vermelde pensioenverplichtingen bestaan voornamelijk uit de kontante waarde van een aantal ingegane pensioentoeslagen, alsmede voorzieningen voor verbeteringen van pensioenrechten.

Schulden op korte termijn

	1975	1974
Handelskrediteuren	365.322	339.186
Schulden inzake pensioenen	7.968	1.843
Vakantietoeslagen	36.491	32.140
Nog te betalen kosten	72.700	58.908
Vennootschapsbelasting	2.071	1.500
Overige belastingen en sociale verzekeringspremies	70.605	48.867
Duurzame produktiemiddelen in bestelling	75.437	90.359
Aflossingen op schulden op lange termijn	25.399	43.020
Overige schulden	96.537	85.800
	752.530	701.623

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Kredietgaranties in verband met opgeleverde orders	ƒ 11,6 miljoen
Jaarlijks verschuldigd uit hoofde van meerjarige erfpachts- en huurkontrakten	ƒ 6,6 miljoen

Als uitvloeisel van de verkoop van drie op voorraad geproduceerde produktentankers zijn inzake deze drie schepen charterverplichtingen aangegaan voor tijdvakken, variërend van 4 tot 12 jaar, tegen een tarief dat het huidige markttarief voor vergelijkbare charters te boven gaat. De jaarlijkse charterverplichting bedraagt voor de eerste vier jaar ƒ 30 miljoen, waartegenover, uitgaande van de huidige vrachtenmarkt, een jaarlijkse opbrengst te verwachten is van ƒ 15 miljoen. Voor het uit dezen hoofde te verwachten verlies, voortvloeiende uit de huidige verchartering van het eerste, ultimo 1975 gereed gekomen schip, is ten laste van het resultaat van dit jaar een voorziening gevormd.

Bedrijfsresultaat

In het bedrag 'Lonen, salarissen en overige personeelskosten' is opgenomen de beloning over 1975 van 13 commissarissen ad ƒ 345.500, waarvan aan vaste beloningen ƒ 185.000 en aan tantièmes ƒ 160.500.

(× ƒ 1.000.000)	Totaal	1975	1974
Voor de afwaardering van de schepen in voorraad tot marktwaarde ultimo 1975 zijn voorzieningen getroffen tot een bedrag van	193	73	120
Deze voorzieningen zijn als volgt tot stand gekomen:			
Annuleringsvergoeding	30	–	30
Onttrokken aan de algemene voorziening voor orders (met inbegrip belastingeffekt)	35	–	35
Vrijgevallen uit de voorziening voor latente belastingverplichtingen (met inbegrip belastingeffekt)	40	40	–
	105	40	65
Ten laste van bedrijfsresultaat	88	33	55
	193	73	120

Ten laste van het bedrijfsresultaat zijn voorts belangrijke voorzieningen gevormd voor met verlies aan te trekken orders, alsmede voor de risiko's verbonden aan de nafinanciering van enkele belangrijke opdrachten.

Resultaat van niet gekonsolideerde deelnemingen

Hieronder zijn opgenomen de ontvangen dividenden van minderheidsdeelnemingen.

Incidentele lasten

Betreft voornamelijk de kosten als gevolg van de partiële liquidatie van de Radiatorenfabriek Veha Wierden, bestaande uit afvloeiingskosten personeel, afschrijving op voorraden, etc.

Incidentele baten

Betreft tot een bedrag van ƒ 5 miljoen een bate als gevolg van het gelijktrekken van de grondslagen waarop de kostprijzen van de onderhanden werken worden berekend.

Een diepdrijvend booreiland, opgenomen in dok voor het ondergaan van reparatie- en onderhoudswerkzaamheden

Herkomst en besteding der middelen

(× f 1.000.000)		1975		1974
Herkomst der middelen				
Ingehouden winst	**31,4**		48,1	
Dividendbetaling 1974 (resp. 1973) vond ten dele plaats in aandelen in plaats van in kontanten	**11,0**		9,9	
Afkoop winstrechten en goodwill werf Brazilië	**—**		-/- 30,0	
Uitgegeven aandelen inclusief agio	**1,2**		5,5	
		43,6		33,5
Afschrijvingen		**89,4**		91,2
Voorzieningen		**3,7**		29,5
Schulden op lange termijn		**267,8**		71,6
Overige faktoren		**2,7**		2,8
Werkkapitaal		**—**		38,5
		407,2		267,1
Besteding der middelen				
Investeringen in duurzame produktie-middelen (minus verkopen)	**93,8**		171,9	
Idem door verwerving werf Brazilië	**—**		64,4	
Deelnemingen	**24,7**		0,7	
Vorderingen op lange termijn	**120,4**		-/- 5,2	
Schepen in voorraad	**85,0**		10,1	
Werkkapitaal	**254,8**		—	
		578,7		241,9
Afname resp. toename		**-/- 171,5**		25,2
Liquide middelen begin boekjaar		**347,5**		322,3
Liquide middelen ultimo boekjaar		**176,0**		347,5

Waarderingsgrondslagen

Voor zover hieronder niet anders vermeld, heeft waardering op nominale waarde plaats gevonden. Bedragen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koersen, geldend aan het einde van het boekjaar, met uitzondering van de duurzame produktiemiddelen van in de konsolidatie begrepen buitenlandse deelnemingen, waarvan de omrekening plaats vindt tegen koersen, geldend in de periode van aanschaffing van de betreffende aktiva.

Duurzame produktiemiddelen
De duurzame produktiemiddelen worden opgenomen tegen aanschaffingswaarde (enkele projekten inklusief bouwrente), onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig over de aanschaffingswaarde en zijn gebaseerd op een getaxeerde gebruiksduur. Ingeval deze waardering voor bepaalde objekten leidt tot een hoger bedrag dan de getaxeerde bedrijfswaarde, vindt waardering tegen laatstgenoemde waarde plaats. De terreinen worden in het algemeen gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs. Aan terreinen in erfpacht of langdurige huur wordt geen waarde toegekend, tenzij voor overname of afkoop van kontrakten uitgaven zijn gedaan; alsdan vindt amortisatie ten laste van het resultaat plaats, gebaseerd op de duur van de desbetreffende kontrakten.
Nog niet voltooide investeringen worden opgenomen tegen kostprijs, voor zover uitgaven ter zake zijn verricht; de duurzame produktiemiddelen in bestelling, waarvoor nog geen uitgaven zijn gedaan, worden opgenomen tegen begrote bedragen. De aan research en ontwikkeling bestede kosten, alsmede de voor goodwill uitgegeven bedragen, worden op nihil gewaardeerd.

Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen
In de konsolidatie worden opgenomen de vennootschappen, waarin Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. rechtstreeks of middellijk voor tenminste 50% van het geplaatste aandelenkapitaal deelneemt. De belangrijke minderheidsdeelnemingen worden gewaardeerd tegen intrinsieke waarde volgens de door de desbetreffende ondernemingen opgestelde balansen; de overige minderheidsdeelnemingen worden gewaardeerd tegen aanschaffings-, respektievelijk nominale waarde, onder aftrek van voorzieningen. De vorderingen op de deelnemingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder inachtneming van voorzieningen.

Schepen in voorraad
Op het totaal van de ultimo 1975 uitgegeven en na deze datum nog te maken bouwkosten, worden zodanige voorzieningen getroffen, dat op het moment van het gereed komen van de schepen, de waardering uitkomt op de marktwaarde ultimo 1975, welke is gesteld op $ 80 per ton; hierbij wordt rekening gehouden met de rechten uit hoofde van een vijfjarig charter op één der schepen.

Voorraden
De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen laatste inkoopprijs of lagere marktwaarde, het halffabrikaat en gereed produkt tegen kostprijs, beide onder aftrek van voorzieningen voor incourantheid. De voorraden, bestemd voor bepaalde opdrachten, worden opgenomen onder Werken onder handen c.q. onder Schepen in voorraad.

Werken onder handen voor derden
De werken onder handen voor derden worden gewaardeerd tegen kostprijs. In mindering worden gebracht voorzieningen voor verwachte verliezen.

Vorderingen
De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale bedragen, onder aftrek van voorzieningen voor dubieuze vorderingen. Vorderingen met een looptijd langer dan één jaar worden onder Vorderingen op lange termijn gerangschikt, zo nodig tegen de kontante waarde.

Liquide middelen
De ter beurze genoteerde effekten worden gewaardeerd tegen de koers van de laatste beursdag van het jaar. De niet ter beurze genoteerde effekten worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde, onder aftrek van voorzieningen.
De saldi bij bankinstellingen, welke niet direkt opeisbaar zijn, zijn opgenomen onder Beleggingen op korte termijn.

Voorzieningen
De voorziening voor latente belastingverplichtingen wordt in beginsel gebaseerd op het verschil tussen het fiskaal en commercieel vermogen. De berekening van de voorziening vindt plaats tegen het geldend tarief van de vennootschapsbelasting.
De voorzieningen met betrekking tot bepaalde aktiva bestaan uit algemene voorzieningen ter zake van voorraden en debiteuren, alsmede uit een voorziening voor politieke en ekonomische risiko's van buitenlandse deelnemingen.

Schulden
Onder de schulden op lange termijn worden opgenomen de schulden met een looptijd langer dan een jaar.

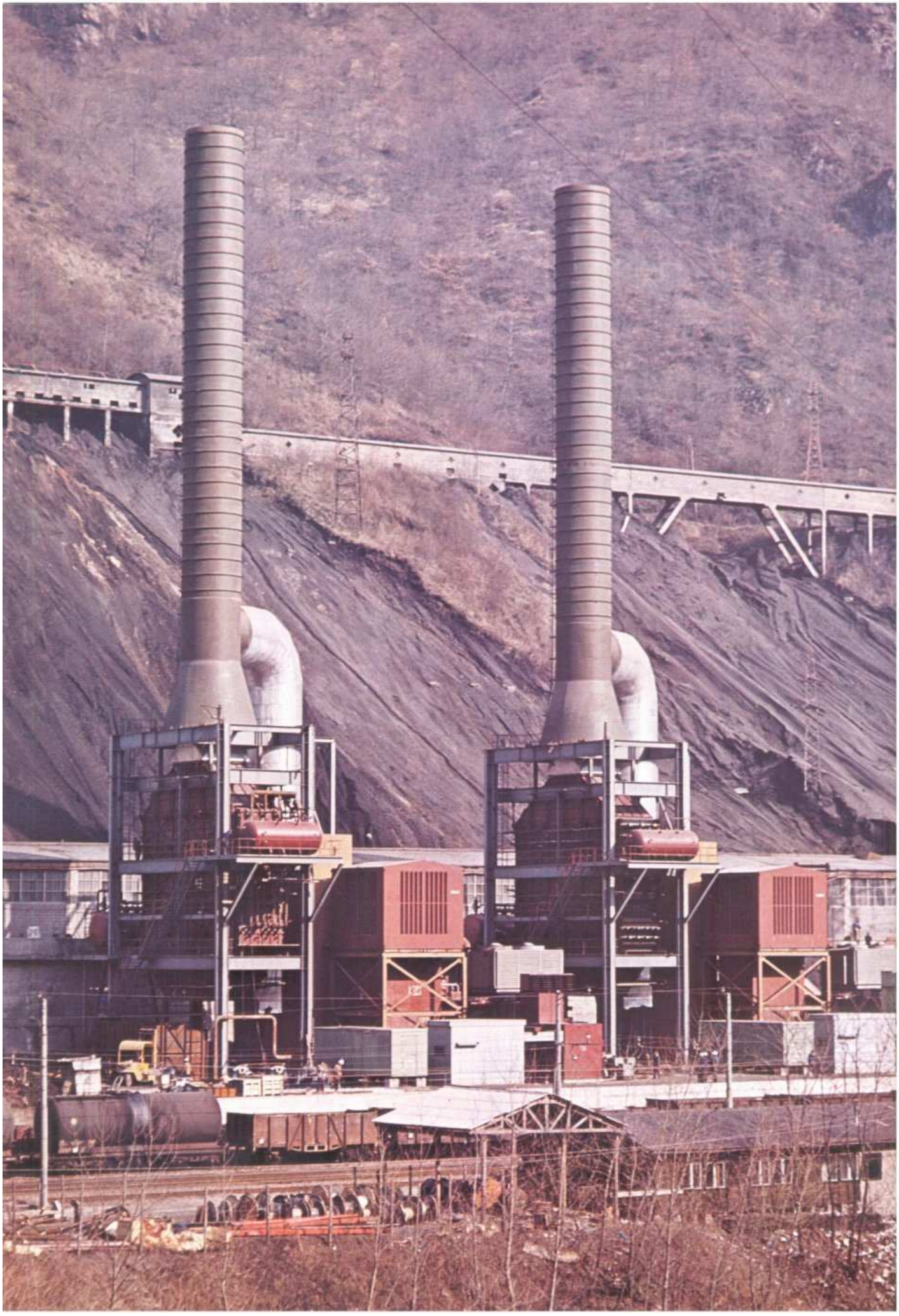

Vennootschappelijke balans

(× f 1.000)		31 december 1975		31 december 1974
Duurzame produktiemiddelen	425		408	
Gekonsolideerde deelnemingen	640.356		608.228	
Niet gekonsolideerde deelnemingen	35.584		9.466	
Vorderingen op lange termijn	16.272		8.373	
Vorderingen op gekonsolideerde deelnemingen	155.129		29.513	
Vastgelegde middelen		847.766		655.988
Vorderingen op korte termijn	175.759		40.796	
Liquide middelen	82.149		241.749	
Vlottende middelen		257.908		282.545
Totaal aktiva		1.105.674		938.533
Eigen vermogen				
Geplaatst aandelenkapitaal	105.283		93.772	
Agioreserve	78.367		89.528	
Algemene reserve	322.862		294.627	
Struktuurreserve	15.000		—	
		521.512		477.927
Voorzieningen	12.346		13.662	
Schulden op lange termijn	302.814		127.814	
		315.160		141.476
Rekening-courant gekonsolideerde deelnemingen		103.856		196.065
Schulden op korte termijn		146.195		106.185
Dividend		18.951		16.880
Totaal passiva		1.105.674		938.533
Winstverdeling				
Beschikbare concernwinst volgens gekonsolideerd resultatenoverzicht		50.305		64.986
Reserveringen bij de gekonsolideerde deelnemingen		7.805		27.979
Winstsaldo ter beschikking van de vennootschap Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V.		42.500		37.007
Winstverdeling ingevolge art. 18 der Statuten				
Dividend		18.951		16.880
Dotatie algemene reserve		8.549		20.127
Dotatie struktuurreserve		15.000		—
		42.500		37.007

Rotterdam, 22 maart 1976

◄ 2 afgassen ketels achter olie-gestookte turbines (Asec/Westinghouse), geplaatst bij Termo Electrana in Trbovlje, Joego-Slavië

Toelichting bij de vennootschappelijke balans

Algemeen

Voor de gehanteerde waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar blz. 35. Voor zover niet anders aangegeven, luiden alle bedragen in ƒ 1.000.

Duurzame produktiemiddelen

Dit bedrag betreft kantoorinstallaties en vervoermiddelen.

Gekonsolideerde deelnemingen

Mutaties in 1975:

Boekwaarde per 31 december 1974	608.228
Aankopen	20.596
Door RSV in gekonsolideerde deelnemingen gestort	3.727
Ingehouden winst 1975	7.805
Boekwaarde per 31 december 1975	640.356

De gekonsolideerde jaarrekening op blz. 24 t/m 35 geeft toelichting omtrent de gekonsolideerde deelnemingen.

Niet gekonsolideerde deelnemingen

Mutaties in 1975:

Boekwaarde per 31 december 1974	9.466
Aankopen	26.296
Aandeel in de resultaten	-/- 178
Afwaardering in verband met valutakoersverschillen	-/- 265
Overige mutaties	265
Boekwaarde per 31 december 1975	35.584

De belangrijkste niet gekonsolideerde deelnemingen zijn Comprimo B.V., Amsterdam; Ultra-Centrifuge Nederland N.V., 's-Gravenhage; Nordische Reederei Gesellschaft Jacob mbH & Co., Flensburg; Flensburger Uebersee Schiffahrtgesellschaft Jacob mbH & Co., Flensburg en Lisnave Estaleiros Navais de Lisboa S.à.r.l., Lissabon.

Vorderingen op lange termijn

De in 1976 vervallende aflossingen bedragen ƒ 3.625.000. Ingaande 1975 zijn de in het volgende jaar vervallende aflossingen opgenomen onder Vorderingen op korte termijn; de vergelijkende cijfers over 1974 zijn aangepast.

Vorderingen op gekonsolideerde deelnemingen

	1975	1974
Verstrekte leningen	329.529	180.763
Af: opgenomen kasgeldleningen	174.400	151.250
	155.129	29.513

Vorderingen op korte termijn

Te ontvangen van gekonsolideerde deelnemingen	42.500	37.007
Vooruitbetaalde kosten en overige vorderingen (inclusief vordering inzake voorfinanciering)	129.634	1.831
Aflossingen op vorderingen op lange termijn	3.625	1.958
	175.759	40.796

Liquide middelen

Beleggingen op korte termijn	77.435	200.000
Kas, bankiers, giro	4.712	41.747
Effekten	2	2
	82.149	241.749

Eigen vermogen

Voor de toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar blz. 28 en 29.

Voorzieningen

Voorziening voor pensioenlasten	8.500	8.500
Voorziening met betrekking tot bepaalde aktiva	3.846	5.162
	12.346	13.662

Bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Metaalindustrie bestaan belangrijke backservice-verplichtingen, welke door middel van een inhaalpremie zullen moeten worden betaald. Een deel van de hierdoor te verwachten extra premiedruk is gereserveerd in de voorziening voor pensioenlasten.

Schulden op lange termijn

Hypothecaire leningen	265.000	100.000
Obligatielening	37.814	37.814
Restant hoofdsom	302.814	137.814
Minus: in het volgende jaar vervallende aflossingen	–	10.000
	302.814	127.814

Ingaande 1975 worden de in het volgende jaar vervallende aflossingen opgenomen onder Schulden op korte termijn; de vergelijkende cijfers over 1974 zijn aangepast.

Hypothecaire leningen	Resterende looptijd	Rente percentage	Hoofdsom 31 december 1975
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V. en Algemene Bank Nederland N.V.	4 jaar	9¾%	75.000
Institutionele beleggers	15 jaar	9⅝%	100.000
Nationale Bank voor Middellang Krediet N.V. en Algemene Bank Nederland N.V.	11 jaar	8½%	90.000
			265.000
Obligatielening 1969	24 jaar	7⅛%	37.814

Zekerheidsstelling tegenover de Trustee inzake obligatielening 1969:
De vennootschap heeft zich verplicht geen aandelen in vennootschappen, waarvan zij bij het aangaan van de lening meer dan 90% van het geplaatste aandelenkapitaal rechtstreeks in eigendom had, te vervreemden.

Schulden op korte termijn

	1975	1974
Nog te betalen kosten en overige schulden	144.124	94.685
Aflossingen op schulden op lange termijn	–	10.000
Vennootschapsbelasting	2.071	1.500
	146.195	106.185

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Garantstellingen voor gekonsolideerde deelnemingen tegenover opdrachtgevers van werken en financieringsinstellingen belopen *f* 473 miljoen.

Accountantsverklaring

Wij hebben de jaarrekening 1975 van Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. te Rotterdam gekontroleerd. Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel, dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vennootschap op 31 december 1975 en van het resultaat over 1975. Dit oordeel steunt met betrekking tot de jaarrekeningen van de buitenlandse deelnemingen, welke niet door ons zijn gekontroleerd, mede op verklaringen welke dienaangaande door accountants in de desbetreffende landen zijn afgegeven.

Rotterdam, 22 maart 1976

Klynveld Kraayenhof & Co

Trusteeverklaring

Wij verklaren ter voldoening aan de trustakten op 4 oktober 1968 respectievelijk 18 maart 1969 verleden:
dat blijkens verklaring van 20 februari 1976 van Klynveld Kraayenhof & Co., accountants, in 1975 geen aandelen in vennootschappen, waarin Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. meer dan 90% van het geplaatste aandelenkapitaal rechtstreeks in eigendom had bij het aangaan van de leningen, door Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. zijn vervreemd;
dat voor opmerkingen of handelingen geen aanleiding werd gevonden.

Rotterdam, 24 februari 1976

B.V. Algemeen Administratie- en Trustkantoor

Rapport aan certificaathouders

Ter voldoening aan artikel 16 van de Voorwaarden van Administratie van niet-royeerbare certificaten van aandelen Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven N.V. te Rotterdam d.d. 30 september 1971 berichten wij dat onze werkzaamheden gedurende het verslagjaar 1975 bestonden uit het in administratie nemen van aandelen en het daartegenover afgeven van certificaten.

Rotterdam, 24 februari 1976

Stichting Administratiekantoor RSV